

Universitetsnytt

FÖR MEDARBETARE VID STOCKHOLMS UNIVERSITET

6/2009

Tema: Nobelpris

- Lunchguiden
- In English
- Satsning på studentverksamhet

Stockholms
universitet

Vad är en universitetslärare?

Som ny vicerektor har jag funderat en del över min vision för Stockholms universitet. Vicerektorn är först och främst en fjärde person i universitetsledningen och detta dagliga ansvar har naturligt nog tagit en del av min första tid i anspråk. En framtidsidé vill jag kort utveckla här. Den utgår både från min egen bakgrund, som professor i pedagogik, och mitt nya ansvar för universitetets lärarkompetens.

Sedan 2003 kräver högskoleförordningen att den som ska anställas som lärare vid universitet och högskolor har högskolepedagogisk utbildning och många lärosäten erbjuder universitetspedagogisk utbildning. I Stockholm finns Universitetspedagogiskt centrum (UPC) och under de senaste åren har många nöjda medarbetare gått deras kurser. Nu tror jag att vi står inför ett nytt viktigt utvecklingssteg i kurserna och kanske i hela vårt sätt att se på universitetslärarens kompetens. På samma sätt som lärarutbildningen mot barn- och ungdomsskolan under de senaste decennierna genomgått lite av en revolution med den nya orienteringen mot ämnesdidaktik, är det naturligt att vi i utbildningen av universitetslärare nu också sätter fokus på tilläggnandet av de speciella begrepp och ämnesspecifika kunskapstraditioner som en god lärare inom till exempel företagsekonomi, fysik eller engelska känner till – idag ofta utan att vara särskilt medveten om det. Denna ämnesförankrade universitetslärarkunskap skiljer sig en del från ämne till ämne och den ämnesorienterade didaktiken kräver därför viss differentiering. Idag kommer den universitetsdidaktiska kompetensen mest till implicit uttryck i erfarna universitetslärares undervisning. De har kanske till exempel lärt sig att man bäst introducerar sitt ämnes grundläggande idéer genom att utgå från studenternas egen begreppshorisont, och att sedan så att säga ”bygga om den” i enlighet med ämnets kunskapstradition. Internationellt är detta inte någon ny utveckling. Forskare, som Carolin Kreber vid University of Edinburgh, har studerat disciplinspecifikt lärande och undervisning och det finns således en kunskap att hämta in.

I min vision får vi, i en framtid, lärare med speciell universitetsdidaktisk kompetens på alla större institutioner – inte som en ny kategori lärare utan som en lika självklar aspekt av ett ämnes kunskapstradition som att vi idag tar för givet att alla universitetets lärare har en kunskap om sitt speciella ämnes forskningsmetoder och vetenskapsteoretiska utgångspunkter. Lyckas vi med det, blir Stockholms universitet ledande i utvecklingen av universitetsdidaktiken i vårt land.

Anders Gustavsson
Vicerektor
anders.gustavsson@adm.su.se

Universitetsnytt

FÖR MEDARBETARE VID STOCKHOLMS UNIVERSITET

Tema: Nobelpris

Nobelpristagare på återbesök	3
Pris till fyra kemister och en ekonom	5
Härlig tid för Nobelveteran	6

Utbildning

Tio miljoner till studentliv och inflytande	7
Skriftliga arbeten väger tungt för kvalitetspengar	8
Godkänt för universitetets kvalitetsarbete	9
Nationell bedömning av matematik frirar 5 ²	10
Humanistdagen	11

Forskning

280 miljoner från Vetenskapsrådet	12
Majoritet av anslag till män	13
Satsning på världsledande life science	14
Resurscenter för avancerad mikroskopi	15

Lunchguiden	16
-------------	----

Arbetsplats

Verksamhetsplanen för 2010 klar	18
Fortsatt överskott för universitetet	19
Tobias Krantz besökte universitetet	20
ERC:s vice ordförande gav tips till forskare	20
Framtidsdags för doktorander	22
Framflyttad lansering av nya www.su.se	23
Konferens om utvecklingen av Albano	24

Insändare

Förenkla universitetets ekonomi	25
---------------------------------	----

Namn och nytt

Kreativa forskningsmiljöer	26
----------------------------	----

Samtalet

Kreativa forskningsmiljöer	28
----------------------------	----

In English

	30
--	----

Krönikan: Christian Löf

Ett enkelt, bra och bekvämt val	32
---------------------------------	----

Omslagbild: Nobelbanketten i Stadshuset 2008. Foto Scanpix/AFP photo/Olivier Morin.

Universitetsnytt är personaltidningen vid Stockholms universitet. Upplagan är 7 500 exemplar.

Adress: Universitetsnytt, Kommunikationsenheten, Stockholms universitet, 106 91 Stockholm, fax 08-15 36 93

Ansvarig utgivare: Sofie Mauritzon, sofie.mauritzon@kommunikation.su.se

Redaktör: Per Larsson, per.larsson@kommunikation.su.se, tfn 08-16 4464

Grafisk form och layout: B Adolfsen Design

Foto: Orasis Foto/Mia Åkermark (MÅ) och Georgios Athanasiadis (GA)

Korrekturläsning: Agneta Paulsson

Tryck: Danagårds Grafiska AB, 2009

ISSN 1103-2375

Nästa nummer kommer ut i mitten av februari 2010, manusslipp 22 januari.

STOCKHOLMS UNIVERSITETS VISION

År 2015 ska utbildning och forskning vid flertalet av universitetets institutioner och enheter inta en nationellt ledande och internationellt framstående ställning.

Nobelpristagare på återbesök

Stockholms universitet var första steget på vägen mot Nobelpriset i kemi 1995 för upptäckten av mekanismerna som bestämmer atmosfärens ozonhalt. Tiden i Stockholm tillsammans med tidigare kollegan Bert Bolin präglades av stor frihet och kreativitet, enligt Paul Crutzen.

År 1959 kom holländaren Paul Crutzen till Stockholms högskola (dagens Stockholms universitet) som programmerare av matematikmaskiner vid Meteorologiska institutionen. Intresset för meteorologi tog över och resulterade i en doktorsavhandling 1973. Året därpå bar det av ut i världen och en framgångsrik forskarkarriär. 1995 fick Paul Crutzen Nobelpriset i kemi för upptäckten av att kväveoxider katalyserar det stratosfäriska ozonets nedbrytning. Priset delade han med Mario Molina och Sherwood Rowland som upptäckte att freoner har samma effekt.

Dessa upptäckter kunde förklara ozonhålet som innebar att solens ultravioletta strålning hade blivit starkare på framför allt södra jordklotet. Starkare UV-strålning innebär ökad risk för hudcancer.

Nobelpriset i kemi hade ett symboliskt värde då det var första gången det gick till miljövetenskapen. Forskningsresultaten kom även att få praktisk betydelse:

– Människan har insett att ozonförstörelsen inte kan fortsätta. Upptäckten ledde till Montrealprotokollet som förbjöd användning av freoner, säger Paul Crutzen när han i november besökte Stockholms universitet.

Vetenskapligt är problemet löst, vi vet varför nedbrytningen sker över Arktis och Antarktis, fortsätter han. Ozonhålet har minskat i omfattning men återhämtningen är en långsam process. Det kan dröja 30–40 år innan ozonhålet är återställt.

Hur påverkade Nobelpriset dig?

– I början var det ett enormt intresse. Jag reste runt mer än jag var hemma. Det har sedan lugnat ned sig men fortfarande tar det en del energi från min forskning.

Paul Crutzen är en av universitetets Nobelpristagare som uppmärksammas i Aula Magna.

Under senare år har Paul Crutzen främst forskat kring luftförorenings- och klimatproblematiken som uppstår vid förbränning av vegetationen på savannen och i tro-

piska skogar. Denna forskning har bland annat resulterat i en mycket uppmärksam artikel i den vetenskapliga tidskriften Atmospheric Chemistry and Physics om kli-

mateffekterna av att öka användningen av biobränsle. Crutzen och hans medförfattare visade att biobränsle inte är gynnsamt för klimatet. Då tillförsel av kväve behövs för att öka produktionen vid växtodling så innebär det även att läckaget av lustgas till atmosfären ökar – och därmed driver det på temperaturökningen, säger Paul Crutzen. En molekyl lustgas ger 300 gånger större växthuseffekt än en molekyl koldioxid.

– I början blev vi väldigt kritiserade för dessa upptäckter men nu är det allt mer forskning som bekräftar detta. Men ändå är fokus i debatten fortfarande på koldioxidens betydelse för klimatet.

Även om lustgasen betydelse ännu inte hamnat högt på den politiska agendan tror Paul Crutzen att frågan hamnar där inom närmaste åren. FN:s klimatpanel IPPC nämnde lustgasens betydelse i sin senaste rapport och det lär bli mer om dessa gaser i nästa rapport.

Vad har du för förhoppning inför klimatmötet i Köpenhamn i december?

– Samma som hela världen, att något händer. Man måste påtagligt minska koldioxidutsläppen till atmosfären. Men jag tror inte Köpenhamnmötet kommer att lösa problemen. Man kommer enbart att skjuta på lösningen och inte hitta någon ersättare till Kyoto-protokollet.

Paul Crutzen har fått en inbjudan till Köpenhamn men frågar sig själv om det finns någon nytta med att åka dit.

– Jag tror inte att vetenskapsmännen har chans att övertyga USA:s kongress hur man ska handla.

Vad är ditt råd till Barack Obama?

– Jag hoppas han kan övertyga sin kongress att åtgärder måste vidtas redan nu. Jag har stora förväntningar på honom men inser samtidigt att han är beroende av stöd i kongressen.

Vad är största hindret för att minska den globala uppvärmningen?

– Vi måste gå ned i vår användning av fossila bränslen. Det är den stora uppgiften.

Hur bidrar du själv till att minska klimatpåverkan?

– Jag har ingen bil sedan 15 år – och har inte lidit av det.

Efter att tidigare ha varit verksam i både USA och Tyskland så är Max Planck-institutet i Mainz nu hållpunkten för Paul Crutzen. Där forskar han bland annat om hur fiskuppfödning påverkar klimatet.

– Det är en bransch som växer med 9

Vid besöken i Stockholm ser Paul Crutzen fram emot att träffa gamla kollegor och titta på staden.

procent per år och som bidrar med stora lustgasutsläpp till vattnet och luften, säger han.

Paul Crutzen är också känd för att ha myntat begreppet Anthropocene om den geologiska tidsperiod vi nu lever i och som enligt honom påbörjades med industrialiseringen i slutet av 1700-talet.

– Vi lever i en tid där människan påverkar naturen på ett sätt som tidigare aldrig skett. Då kan vi inte talar om att vi lever i Holocene som är det geologiska namnet på vår tidsperiod, med det avses något som är naturligt skapat.

Paul Crutzen var även en de personer som lyfte fram begreppet nukleär vinter för att beskriva konsekvenserna av ett kärnvapenkrig.

Paul Crutzen talar fortfarande svenska, som även används i hemmet med hans finländska hustru, och han besöker Stockholm varje år. Många av de kolleger han hade vid Meteorologiska institutionen har nu gått i pension men han håller kontakt med flera av dem. Vid intervju tillfället hälsar han på den tidigare kurskamraten och kollegan Henning Rodhe, professor emeritus i kemisk meteorologi vid universitetet, i samband med att Volvos miljöpris delas ut (ett pris Paul Crutzen tidigare fått och som i år gick

till hans andra student, Susan Solomon).

Även om han idag inte har lika bra insyn i klimatforskningen vid Stockholms universitet tycker han att den håller hög internationell klass. Att professor Erland Källén nyligen rekryterats till chef för det europeiska väderprognoscentret i Storbritannien ser han som en kvalitetsstämpel på forskningen här.

Paul Crutzen har många minnen från Stockholm. Ett av de främsta är när han i samband med utdelningen av Nobelpriset 1995 bjöds in till Meteorologiska institutionen och blev hyllad av kollegerna där. De båda döttrar är också födda i Stockholm.

Under sin tid i Stockholm jobbade Paul Crutzen nära Bert Bolin, klimatforskare och IPCC:s förste ordförande.

Vilken betydelse hade Bert Bolin för dig?

– Mycket stor! Han gav mig frihet att göra vad jag ville. Tidigt förstod jag att den förklaringsmodell som man trodde på för ozonet i atmosfären saknade viktiga komponenter och kunde titta vidare på detta. Bert Bolin var också ett moraliskt stöd för mig.

Vad kännetecknar en kreativ miljö?

– Mycket frihet. Och det fanns vid Stockholms universitet. ■

TEXT: PER LARSSON
FOTO: ORASIS FOTO/MÅ

Pris till fyra kemister och en ekonom

Fyra kemister som varit verksamma vid Stockholm universitet har fått Nobelpriset. Dessutom har Gunnar Myrdal fått Sveriges Riksbanks pris för ekonomisk vetenskap till Alfred Nobels minne.

Svante Arrhenius, kemipriset 1903

Svante Arrhenius (1859–1927) belönades 1903 med Nobelpriset i kemi för upptäckten av hur kemiska föreningar i lösning kan leda elektrisk ström.

Svante Arrhenius elektrolytiska dissociationsteori kom att totalt förändra kemisternas föreställningar om syror, baser och salter. Med Svante Arrhenius teori kunde en mängd gåtfulla kemiska och fysikaliska fenomen förklaras samt beskrivas enklare och mer enhetligt.

Ändå är kanske Svante Arrhenius mest betydande insats den så kallade Arrheniuskvationen. I den formuleras sambandet mellan hur fort en reaktion sker och den energi som måste tillföras för att den ska äga rum. Sambandet är av grundläggande betydelse för förståelsen av hur kemiska reaktioner egentligen går till. Svante Arrhenius var också en av de första att göra kopplingen mellan mängden koldioxid i atmosfären och den globala temperaturen – det vi idag kallar växthuseffekten.

Svante Arrhenius inledde sina studier i Uppsala. De teorier han utvecklade i sin avhandling bemöttes först med sådan skepsis att han blev godkänd med lägsta möjliga betyg. Efter en tid blev dock teorierna omvärderade och han fick 1891 en lärartjänst vid Stockholms högskola. Han blev snart professor här i fysik och var under sju år även rektor för högskolan.

Hans von Euler-Chelpin, kemipriset 1929

Hans von Euler-Chelpin (1873–1964) belönades 1929 med Nobelpriset i kemi för sin forskning om

sockerjäsning och enzymerna som är inblandade i de komplexa reaktionerna.

Hans von Euler-Chelpin bidrog till att kasta ljus över de bakomliggande komplicerade kemiska processerna, som på samma gång är grunden för livets kemi. Han studerade också vitaminer och visade bland annat att färgämnen som betakaroten i grönsaker omvandlas till vitamin A i kroppen.

Tyskfödde Hans von Euler-Chelpin kom 1897 till Stockholms högskola och blev professor här 1906. Det blev inledningen på hans framgångsrika forskarbana.

Hans von Euler-Chelpin delade priset med Arthur Harden.

George de Hevesy, kemipriset 1943

George de Hevesy (1885–1966)

fick Nobelpriset i kemi 1943 för att ha utvecklat metoden att använda isotoper för att spåra kemiska reaktioner och processer i kroppen.

Våra grundämnen kan förekomma som olika isotoper – med fler eller färre neutroner i atomkärnan och därmed olika masstal. Ett exempel är kol-14 som har åtta neutroner istället för de sex som finns i ”vanligt” kol-12. Vissa isotoper är instabila och faller sönder. George de Hevesy visade att de radioaktiva isotoperna kan användas för att följa kemiska ämnens reaktioner.

George de Hevesy var en pionjär i att använda isotoper för att spåra reaktionsvägar inom såväl oorganisk och organisk kemi som medicin. Olika metoder baserade på isotoper – även sådana som inte är radioaktiva – tillhör idag rutinverktygen inom forskningen.

Ungerskfödde George de Hevesy var fysiker och kemist och tillbringade en stor del av sin tid vid olika europeiska universitet. George de Hevesy bosatte sig i Stockholm 1943 och var därefter verksam som forskare vid Stockholms högskola.

Paul Crutzen, kemipriset 1995

Paul Crutzen (f 1933) belönades med Nobelpriset i kemi 1995 för forskning om hur ozonet i vår atmosfär bildas och bryts ned. Paul Crutzen delade Nobelpriset i kemi 1995 med Mario Molina och Sherwood Rowland. (Se artikel på föregående sidor.)

Gunnar Myrdal, Ekonomipriset 1974

Gunnar Myrdal (1898–1987) belönades 1974 med Sveriges Riksbanks pris i ekonomisk

vetenskap till Alfred Nobels minne för sitt arbete inom penning- och konjunkturteori samt studier av sambandet mellan ekonomiska, sociala och institutionella förhållanden.

Under trettioalet lämnade Gunnar Myrdal flera viktiga bidrag till den så kallade Stockholmsskolan inom nationalekonomin, bland annat genom att betona hur förväntningar påverkar konjunkturer. I sina senare arbeten tog han även in sociala och politiska aspekter av samhället, framför allt i *An American Dilemma* om USA:s rasproblem. Även boken *Asian Drama* från 1968 om rötterna till överbefolkning och fattigdom i Sydästen fick stort genomslag och påverkade forskning och samhällsdebatt om u-ländernas problem.

Gunnar Myrdal fick stort inflytande inom socialdemokraterna och blev en av arkitekterna bakom krispolitiken på 30-talet. Han hade också stort inflytande på den svenska välfärdspolitiken. Gunnar Myrdal var professor i nationalekonomi vid Stockholms högskola under åren 1933–50. 1962 grundade han Institutet för internationell ekonomi vid Stockholms universitet och var dess föreståndare till och med 1967.

Gunnar Myrdal delade priset med Friedrich von Hayek. ■

TEXT: JONAS ÄBLAD

Härlig tid för Nobelveteran

Första halvan av december är en trevlig tid för Astrid Gräslund, professor i biofysik vid Stockholms universitet. Sedan 13 år är hon sekreterare i Nobelkommittén i kemi.

Kommitténs årliga arbete ”tog slut” i början av oktober då den lade fram förslag till Kungliga Vetenskapsakademien till beslut om årets pristagare. I december har hon inga särskilda uppdrag som kommitrésekreterare – förutom att delta i de olika Nobelarrangemangen. Det vill säga nästan enbart nöjen, enligt Astrid Gräslund.

Vad är det bästa med Nobelveckan?

– Att det sätts strålkastarljus på grundforskningen, även i sammanhang där man oftast inte bryr sig så mycket om forskning.

Vilket är ditt främsta minne från en Nobelvecka?

– När jag höll ”presentationstalet” för kemi-

priset i Konserthuset 2002. En kollega sade strax innan: Tänk på att du är i direktsändning för flera miljoner! Det var spännande! **Är det något speciellt du ser fram emot i år?**

– Som alltid att träffa pristagarna och bli litet bekant med dem personligen, inte bara bekant med deras forskning.

Astrid Gräslund har varit på varje Nobelbankett sedan 1994. Och det är lika roligt varje gång, enligt henne.

Hur känns det då när veckan är över och vardagen kommer åter?

– Litet tomt, men en vecka med flera festliga tillfällen är också litet tröttsam, så det är skönt att ta igen sig en dag eller två. Samtidigt också en viss lättnad, när allt har avlöp väl. ■

TEXT: PER LARSSON
FOTO: ORASIS FOTO

Årets Nobelbankett blir den 16:e i ordningen för Astrid Gräslund.

Hur ser forskare i ditt hemland på Nobelpriset?

Zhe Zhao, kinesisk gästforskare i oorganisk kemi.

– Alla kineser har länge drömt om att landet ska få Nobelpriset. Fortfarande så är det ingen forskning utförd i Kina som fått

äran att ta emot priset trots att åtta personer med kinesisk bakgrund fått det.

Barbara Nozière, forskare vid Institutionen för tillämpad miljövetenskap. Uppvuxen i Frankrike men har forskat i USA i flera år.

– Nobelpriset är högt aktat i mitt hemland. Frankrike

har haft några pristagare i medicin och kemi de senaste åren. Det var mycket uppskattat att de fick priset för sina upptäckter, även om forskarna kanske inte var så välkända. I flera fall har även Nobelpriset kunnat utgöra ett välkommet slut på en vetenskaplig dispyt.

Paul J. Krusic, amerikansk gästforskare vid Institutionen för naturgeografi och kvartärgeologi.

– Nobelpriset är den största utmärkelsen en forskare kan få.

Hektisk vecka för pristagarna

I början av december riktas stort internationellt intresse mot Stockholm i samband med att Nobelpriserna delas ut i Stadshuset. Nobelpristagarna och deras familjer anländer till Stockholm och Grand Hotel där de bor ungefär en vecka i samband med prisutdelningen och de andra aktiviteterna. Några av programpunkterna:

6 dec:

Presskonferens med medicinpristagarna vid Karolinska Institutet.

7 dec:

Presskonferens med pristagarna i fysik, kemi och ekonomi vid KVA, Nobelföreläsning i medicin vid Karolinska Institutet, föreläsning av litteraturpristagaren vid Svenska Akademien.

8 dec

Nobelföreläsningar i fysik, kemi och ekonomi i Aula Magna, Nobelkonserten i Konserthuset.

10 dec

Prisceremoni i Konserthuset och bankett i Stadshuset, prisceremoni för fredspristagaren i Oslo Rådhus och bankett på Grand Hôtel i Oslo.

10 miljoner till studentliv och inflytande

För att säkra studenternas inflytande och främja studiesociala aktiviteter avsätter universitetet nästan tio miljoner kronor om året till studentverksamhet när kårobligatoriet avskaffas.

I dag är det obligatoriskt för alla studenter i Sverige att vara med i en studentkår. Det innebär att en avgift ska betalas till en kår för att få studera och ta poäng vid universitetet. När obligatoriet avskaffas blir medlemskapet frivilligt. En stor del av arbetet med studentinflytande, stödfunktioner, studiesociala aktiviteter, arbetsmarknadsdagar och mentorsprogram blir då utan pengar. Stockholms universitets beslut innebär att denna breda verksamhet kan fortsätta även efter att obligatoriet avskaffas.

– Jag hoppas att vi kan upprätthålla ett fortsatt starkt studentinflytande vid Stockholms universitet. Samarbetet med studenterna är av stort värde för den utbildning som bedrivs. Som universitetet ligger det i vårt intresse att ta ett ansvar för att detta kan fortsätta, säger rektor Kåre Bremer.

För arbete med studentinflytande avsätter Stockholms universitet 4 350 000 kronor per år. Denna del av det ekonomiska stödet ska användas till doktorandombud, studentombud, studiemiljö och insatser för jämlikhet. Studiesocial verksamhet finansieras med 1 700 000 kronor per år av universitetet. Denna del omfattar mottagning av internationella studenter, arbetslivskontakter och kontaktskapande aktiviteter.

Universitetets beslut räddar även Gaudeamus, studentkårens tidning som givits ut sedan 1924. Den kan nu fortsätta att komma ut till alla studenter med samma frekvens och i samma form som tidigare. Tidningen kommer att få stöd från universitetet med 1 800 000 kronor per år. Dessutom kommer fakultetsföreningarna att tilldelas totalt två miljoner kronor per år. Hur medlen har använts ska regelbundet redovisas för Stockholms universitet.

Andrey Tibajev är ordförande för Stockholms universitets studentkår. Han berömler universitetet för att arbeta proaktivt och som första universitet i Sverige lämna klart besked om hur studenternas intressen ska tillvaratas efter kårobligatoriets avskaffande.

– Vi är väldigt stolta över detta besked, den ersättning på 105 kronor per helårsstudent som regeringen beslutat om att studentkårerna ska få räcker inte på långa vägar för allt arbete som bedrivs. Nu visar universitetsstyrelsen tydligt att detta är en viktig fråga som är värd att stödjas ekonomiskt. ■

TEXT: MARIA ERLANDSSON
FOTO: ORASIS FOTO

Majoritet ska stödja kårerna

En sammanställning som tidningen Studentliv gjort visar att en majoritet av landets lärosäten kommer att ge studentkårerna ekonomiskt stöd när kårobligatoriet avskaffas. Av de 30 lärosäten som svarat har 24 bestämt sig för att ge bidrag till kårerna, 6 stycken har ännu inte tagit något beslut och ingen har sagt nej.

Lunds universitet har bestämt sig för att ge sina studentkårer extra ekonomiskt stöd med 200 kronor per helårsstudent, vilket motsvarar drygt 5 miljoner kronor per år. Samtidigt ställs krav på kårerna, till exempel att aktivt rekrytera medlemmar, ha en medlemsavgift på minst 100 kronor per termin och att kårerna ska vara anslutna till någon form av samarbetsorgan. Bland de lärosäten som ännu inte fullt ut beslutat hur de ska göra finns Karolinska Institutet. Klart är att man ska finansiera studentombudsman och doktorandombudsman. Men även övrigt verksamhetsstöd kan bli aktuellt. Högskolan Dalarna menar däremot att Lagen om offentlig upphandling gör det omöjligt för dem att stödja en enskild förening med pengar. Därför har de beslutat att i stället köpa tjänster av kåren.

Höjd ambitionsnivå och bättre prestationer

Bolognaprocessen har inneburit ett hårt arbete för lärosätena men också satt ljuset på utbildningarna mer än tidigare. Kurser har reviderats och gjorts om, kunskapsmål har diskuterats och ändrats. Allt detta har i många fall lett till att utbildningarna har förbättrats och att studenterna presterar bättre.

Det framkommer i en studie som gjorts vid Karolinska Institutet, KI, och presenterades vid konferensen i Aula Magna. (Se artikel intill.)

– Man har börjat diskutera utbildningar som tidigare kanske kört på i gamla fåror. Det har i vissa fall lett till en vitalisering, säger Linda Barman, utbildningsutvecklare vid KI och en av dem som arbetat med studien. Sättet att beskriva vad studenterna ska lära sig, kunskapsbegreppet, har vidgats på vissa kurser och blivit mer komplext när det gäller att integrera teoretiska kunskaper med praktiska färdigheter och förhållningssätt. Ribban för att få godkänt har höjts. Men bilden är inte entydig. På vissa kurser har kunskapsbegreppet smalnats och lett till att man istället strävar efter mätbara mål. Att precisera kunskaperna på det sättet kan enligt Linda Barman medföra att studenterna missar att knyta ihop kunskapen och koppla den till det sammanhang där de utövar sin profession som läkare, sjuksköterska eller andra vårdyrken.

I studien har man även intervjuat kursansvariga lärare. Flertalet är i huvudsak positiva till Bolognaprocessen. Men, säger en lärare, ”det finns en risk att vi hamnar i fällan att vi bedömer det som är lätt att bedöma i högre utsträckning än den kunskap vi egentligen ville att studenterna skulle inhämta”.

Skriftliga arbeten väger tungt när kvalitetspengar ska fördelas

Högskoleverkets nya kvalitetsutvärderingar av utbildningar börjar ta form. De lärosäten som presterar bra kan räkna med extra pengar.

Lena Adamson från Högskoleverket (HSV) höll ett informationstätt anförande i Aula Magna i november under konferensen Lärande och examination – med bakgrund av de kommande utvärderingarna av Högskoleverket. Arbetet har pågått i över ett år och delar av systemet pilottestas nu. Grundfrågan ska vara hur och hur väl utbildningarna säkerställer att studenterna når målen i högskoleförordningens examensbeskrivning. HSV har vaskat fram tre kvalitetsindikatorer: 1) lärandemål och examination, 2) läranderesultat samt 3) studenternas erfarenheter. Av dessa kommer indikator ett och två att väga tyngst och de kommer att bedömas på en tregradig skala; ej godtagbar, godtagbar och utmärkt godtagbar kvalitet. Lärandemålen, en av Bolognaprocessens viktigaste grundstenar, måste i framtiden formuleras så att utbildningarnas användbarhet blir synligare. Studenterna måste kunna utföra, definiera, klassificera, bearbeta – och detta ska synas i lärandemålen istället för uttryck som att ha kännedom om, ha insikt i etcetera. Detta gör det lättare att hitta relevanta examinationsformer som är en annan komponent. En röd tråd i utbildningarna ska kunna beskrivas och även deras användbarhet på arbetsmarknaden kunna framhävas.

Men det är skillnad på mål och resultat.

För att granska resultaten ska HSV också använda studenternas självständiga arbeten. Man kommer att i förväg fastställa ett gränsvärde för vad som är godtagbar kvalitet på ett självständigt studentarbete och sedan granska utifrån det. För att bli godkänd krävs att högst något eller möjligen några arbeten faller under lägstanivån. För omdömet utmärkt godtagbar kvalitet krävs inte bara att samtliga arbeten håller godkänd kvalitet, därutöver får lärosätet välja ut ett antal excellenta arbeten för granskning. Vid konferensen i Aula Magna uttryckte företrädare för vissa professionsutbildningar, som tar in många studenter med annat modersmål än svenska, oro för att inte komma ifråga för det högsta betyget och därmed gå miste om den kvalitetspeng regeringen aviserat om för de utbildningar som utmärker sig. Men Lena Adamson framhöll att det gäller för professionsutbildningar att hitta former för de självständiga arbetena som framhåller studenternas professionskunskaper.

– Det självständiga arbetet på en sjuksköterske- eller lärarutbildning kanske inte alltid ska se ut som en akademisk uppsats, säger Lena Adamson.

På www.hsv.se finns alla dokument kring utvärderingsarbetet utlagda. ■

TEXTER: THOMAS HELDMARK
ILLUSTRATION: ANNA GUNNESTRÖM

Godkänt för universitetets kvalitetsarbete

Under året har Högskoleverket (HSV) genomfört en granskning av kvalitetsarbetet vid landets sex största lärosäten.

Utöver att granska lärosätenas övergripande modell för en systematisk kvalitets-säkring har man även granskat hur extern information, studentinflytande och personalens möjligheter till kompetensutveckling kvalitetssäkras.

Under vårvintern gjorde universiteten en självvärdering av hur kvalitetsarbetet fungerar. I maj besökte HSV:s bedömargrupp universiteten för att genom samtal med universitets- och fakultetsledningar, studentkårer och representanter för utvalda så kallade fördjupningsmiljöer (institutioner eller utbildningsprogram) höra mer om hur kvalitetsarbete bedrivs.

I slutet av november publicerade HSV sin granskning av de sex lärosätenas interna kvalitetsarbete. Bedömningen ges i form av tre betygsnivåer. Den högsta är A, som innebär att det finns ett gott och väl fungerande kvalitetsarbete. Göteborgs universitet och Linköpings universitet får detta betyg. Lunds universitet, Stockholms universitet, Umeå universitet och Uppsala universitet får godkänt, betyget B. Det innebär att kvalitetsarbetet fungerar godtagbart och att vissa delar fungerar väl men att andra områden behöver förbättras.

Stockholms universitets kvalitetsarbete beskrivs som systematiskt på den överordnade nivån, där arbetet regelbundet följs upp och revideras. Vidare står att det finns en kvalitetskultur vid universitetet men att den behöver stärkas genom att alla delar inom organisationen ska bli mer delaktiga i arbetet. Ökat behov av förankring av kvalitetsarbetet bland såväl studenter som anställda inom hela organisationen är en av de rekommendationer HSV lämnar.

HSV anser att kopplingen mellan kvalitetsarbetet vid institutionerna och den centrala nivån inte är tillräckligt synlig samt att det på central nivå tydligare bör klargöras vem som har ansvar för att mål nås och att ansvarsplaner finns lokalt. Bedömarna skriver vidare att Kvalitetsrådets arbete inte är särskilt känt vid institutionerna och att det har dålig genomslagskraft. Samarbetet mellan universitetet och studentkåren bör även förbättras

När HSV år 2007 sammanfattade utvärderingscykeln kom Stockholms universitet mycket bra ut. Av sjuttio granskade utbildningar fick bara en kritik. 24 av våra utbildningar fick särskilt beröm, mer än dubbelt så många som vid något annat lärosäte, säger

prorektor Lena Gerholm som även är ordförande i universitetets kvalitetsråd.

– Lärare och forskare gör uppenbarligen ett mycket gott jobb med önskvärda resultat, trots att kvalitetssäkringssystemet inte är exakt så toppstyrt som Högskoleverket skulle önska sig.

Samhällsplanerarprogrammet var en av de fem fördjupningsmiljöerna vid Stockholms universitet. Gunnel Forsberg är prefekt vid Kulturgeografiska institutionen som håller i programmet. Efter att ha ögnat igenom rapporten tycker hon det är lite svårt att känna igen sig. Enligt Gunnel Forsberg har utvärderarna varit snåla med beröm rörande Samhällsvetenskapliga fakultetens kvalitetsarbete och det arbete som man som värdinstitution för programmet lagt ner på att knyta verksamheten till universitetets strategiska verksamhetsplan.

– Rekommendationerna är ganska svåra att tolka. Det mesta tycker jag redan har påbörjats. Vad vi kanske inte har hos oss är styrdokument för hur man avvecklar utbildningar. Det kan kanske vara ett led i en kvalitetsutveckling, säger Gunnel Forsberg. ■

TEXT: PER LARSSON

Rektorsprogram med expertis på skolledning

Den 28 oktober var det upptakt för Rektorsprogrammet vid Stockholms universitet, som är ett av sex lärosäten i landet som ordnar detta nya fortbildningsprogram. Vid upptakten deltog över hundra rektorer och förskolechefer och de hälsades välkomna av universitetets rektor Kåre Bremer.

– Nu startar vi med fyra grupper om 32 personer. Hösten 2010 tillkommer sex nya grupper och 2011 ytterligare åtta. Som mest kommer vi att ha 700 personer inskrivna, berättade Einar Dahlin, som är utbildningschef för Rektorsprogrammet.

Över 350 personer sökte Rektorsprogrammet i Stockholm, men endast 134 kom in. De flesta av dem arbetar i Stockholmsregionen,

men här finns också rektorer från Skåne, Norrbotten, Västergötland och Gotland. Även några rektorer verksamma utomlands deltar i utbildningen. I princip arbetar alla heltid som rektorer eller förskolechefer och hälften arbetar i fristående skolor.

Fyra olika institutioner bidrar med expertis i programmet: institutionerna för juridik, pedagogik, företagsekonomi och statsvetenskap.

Rektorsprogrammet omfattar sammanlagt 30 högskolepoäng, fördelat över tre år. Utöver självstudier innebär det 32 heldagar, mestadels på internat, med seminarier, case och tillämpningsövningar.

En av deltagarna är Katarina Hawkins

som är rektor vid Färentuna skola och förskola, en F-6-skola.

– Jag behöver redskap och verktyg i mitt yrkesutövande och läsa in mig på styrdokument. Jag hoppas att utbildningen kan ge helheten, säger hon.

En annan person som går utbildningen är Bo Stenqvist som är rektor för Färsinga lärocentrum (en 6-9-skola), vuxenutbildning, särsvux och SFI i Sjöbo.

– Det är givet att gå Rektorsprogrammet om man är rektor. Det ger en trygghet inför framtiden om man vill vara attraktiv på arbetsmarknaden. ■

TEXT: CECILIA PARKERT

Nationell bedömning av matematik firar 5² år

Bakom en rejäl ståldörr i Konradsberg hanteras hemliga handlingar. De nationella proven i matematik som utvecklas här får inte läcka ut till landets elever.

Lisa Björklund Boistrup och Astrid Pettersson.

Forskargruppen bakom det kluriga arbetet med att ta fram prov som både bedömer vad eleverna kan och hur de använder sina kunskaper fyller nu 25 år.

– Varje år möter hundra tusen elever våra prov, det ger motivation när man sitter och sliter med att utveckla bra uppgifter, säger Astrid Pettersson vid PRIM-gruppen som arbetar med bedömning av kunskap och kompetens i matematik.

Hon är professor i pedagogik vid Institutionen för matematikämnet och naturvetenskapsämnenas didaktik och har lett gruppen sedan 1992. Verksamheten har växt kraftigt. En orsak är övergången från det relativa betygssystemet till dagens mål- och kunskapsrelaterade betyg.

– Det flyttade fokus från prov som skulle mäta kunskaper till den mer komplexa uppgiften att bli ett verktyg för lärare att bedöma hur eleverna utvecklar sitt lärande.

Nu är trenden att vilja kontrollera kunskaper igen och det ska bli spännande att se hur långt pendeln svänger tillbaka.

I år firar gruppen 25 år och naturliga milstolpar för arbetet har varit nya läroplaner och andra styrdokument. Samtidigt ger de bara ramarna för arbetet förklarar forskaren Lisa Björklund Boistrup.

– Vi fyller sedan den ramen utifrån vårt vetenskapliga arbete för att få prov som visar på kunskaper och kompetens på ett så brett sätt som möjligt. Huvudräkning går till exempel att bedöma med såväl uppgifter med siffror som med muntliga uppgifter som visar hur eleven tänker eller bilduppgifter som visar på en praktisk situation.

De flesta av proven tas fram på uppdrag av Skolverket. Senast i raden är det nya nationella provet för årskurs 3 som hade premiär i våras. Arbetet startade redan för två år sedan och liksom med övriga prov sker

det i nära samarbete med referensgrupper med lärare och forskare runt om i landet som utformar och analyserar uppgifter.

Förutom nationella prov görs även diagnostiska material och prov för vissa yrkesämnen. Gruppen erbjuder också populära utbildningar i provkonstruktion och medverkar i internationella undersökningar. Astrid Pettersson förklarar stolt att de fått med tre uppgifter i den senaste omgången av OECD-studien PISA som studerar 15-åringar i över 60 länder.

Ständig utveckling

PRIM-gruppen bildades 1984 av Bengt-Olov Ljung, som i dag är professor emeritus vid Stockholms universitet. Gruppen tog över ansvaret för de nationella proven från Skolöverstyrelsen, som fått kritik för att provverksamheten inte kopplades till forskning inom fältet.

– Det är viktigt att knyta uppgiften till vetenskapligt arbete eftersom proven hela tiden måste utvecklas och följa med i de senaste kunskaperna, förklarar han.

Verksamheten har egentligen ännu längre rötter. Bengt-Olov Ljung arbetade med liknande uppgifter redan för ett halvsekel sedan.

– När Lärarhögskolan startade 1956 var utveckling av och forskning kring standardprov en viktig uppgift för att normera betygen nationellt. Vi var bland annat pionjärer inom att använda den tidens stordatorer för att bearbeta alla svar.

Både han och Astrid Pettersson har disputerat inom fältet och om ett år blir Lisa Björklund Boistrup nästa i raden. Hon kommer då även att ta över som vetenskaplig ledare för gruppen och ser fram emot att driva det stimulerande arbetet vidare. ■

TEXT: ANDREAS NILSSON
FOTO: ORASIS FOTO/MÅ

Inspirations- och arbetsmarknadsdag för humanister

I slutet av oktober hölls Humanistdagen 2009, en inspirations- och arbetsmarknadsdag för humanister vid, och från, universitetet. Humanistdagen har hållits regelbundet sedan starten 1999. Årets humanistdag skilde sig från tidigare år genom att erbjuda ett större och mer ambitiöst program med flera aktiviteter som pågick parallellt på olika platser vid universitetet. Här kunde besökare delta i arbetsmarknadsrelaterade verksamheter som karriärcoachning och CV-granskning. Även om programutbudet var brett låg fokus under dagen på arbetsmarknadsanknytning med en rad föredrag. Deltagarna kunde också träffa arbetsgivare på inspirationsmässan där flera utställare närvarade under eftermiddagen. Humanistdagen bjöd också på kulturella aktiviteter som krokiworkshop, konstutställning,

afrikansk dans, estradpoesi, livemusik och teater. Aktiviteterna avslutades sedan med en fest i Gula Villan.

– Med Humanistdagen 2009 vill vi visa att det finns många olika vägar till och möjligheter på arbetsmarknaden. Det är viktigt för humanister att inte bara leta möjligheter på arbetsmarknaden utan att också skapa sådana. Humanistdagen är tänkt som en inspirationskälla och vi ser årets arrangemang som en början till ett större engagemang i linje med det nationella humanistprojektet Athena, sade May Al-Boujassam, projektledare för Humanistdagen 2009.

Projekt Athena är ett nationellt initiativ för humanistisk upprättelse som drivs av Humanistiska föreningen vid Stockholms universitet tillsammans med fackförbundet DIK och humanistföreningar vid fler läro-

säten. Projektet arbetar för att öka humaniorastudenters självförtroende inför arbetsmarknaden och för att stärka arbetslivsanknytningen vid landets lärosäten.

Under eftermiddagen gav rektor Kåre Bremer sin syn på humanioras roll vid universitetet och i samhället. Han berättade att Humanistiska fakulteten vid Stockholms universitet, som är landets största, har gjort särskilda satsningar för att stärka forsknings- och utbildningssidan, speciellt inom språkutbildningarna, och nu kan räknas in bland de högst rankade i landet. Rektor hävdade också betydelsen av att man idag inte bara fokuserar på områden som miljö och teknik utan också de discipliner där det fria kunskapsökandet står i centrum. ■

TEXT: PHILIP MALMGREN

Magisterpromotion i Aula Magna

Middagen serverades i galleriet utanför aulan.

Fredagen den 30 oktober samlades 122 studenter i Aula Magna för att fira sin nya akademiska status tillsammans med studiekamrater, dekaner, familjer och universitetsledningen.

Festligheterna inleddes med tal av rektor som sedan avlöstes av promovingsceremo-

nin där promovendi, de som ska promoveras, från respektive fakultet steg upp på ena sidan scenen och efter att ha mottagit diplom sedan steg ner på andra sidan. Detta symboliserar att magistern går vidare i livet, med egen rätt att undervisa. Deltagarna fick även ett diplom som ett minne av högtiden.

Under ceremonin bjöds också på underhållning i form av sång och musik framförda av en brasskvintett från Kungliga Musikhögskolan och Stockholms universitetsskör. Efter promovingsceremonin följde mingel och middag med musikunderhållning och allsång på galleriet för de som valt att delta.

Jasna gick ut Psykologlinjen i våras men missade då att fira med sina kamrater. Hon valde att gå på magisterpromotionen för att få ett högtidligt avslut på studietiden.

– Det är fantastiskt att kunna avsluta min psykologutbildning nu efter fem år, men jag kommer säkert tillbaka snart då mitt arbete som psykolog kräver ständig fortbildning. Den vill jag göra vid Stockholms universitet.

Martin, som just avslutat Juristprogrammet, saknade en lite högtidligare avslutningsceremoni vid sin institution och ser magisterpromotionen som ett naturligt avslut på sin utbildningstid.

– Bara 18 av 250 gick på magisterpromotionen, men jag tror betydligt fler skulle komma om det var mer omtalat, sade Martin som var nöjd med arrangemanget. ■

TEXT: PHILIP MALMGREN
FOTO: ORASIS FOTO

Närmare 280 miljoner från VR

Stockholms universitet får flest anslag i landet inom humaniora och samhällsvetenskap och är störst inom NT-området av lärosäten utan teknisk fakultet.

I oktober-november tillkännager Vetenskapsrådet vilka forskare som får stöd inom ramen för den årliga stora ansökningsomgången. Först ut i år var besluten inom humaniora och samhällsvetenskap. Stockholms universitet är det lärosäte som får mest inom detta område. Av de 400 miljoner kronor som Vetenskapsrådet nu fördelar går cirka 100 miljoner till universitetet eller 32 av 157 beviljade bidrag*.

De tre största av de beviljade anslagen som Stockholms universitet står bakom går till Centrum för evolutionär kulturforskning som får sammanlagt 26 miljoner kronor. Centrets föreståndare Magnus Enquist får 7 miljoner kronor och två av centrets forskare, Kimmo Eriksson och Pontus Strimling, båda vid Mälardalens högskola, får 11,6 miljoner respektive 7,5 miljoner.

I den särskilda satsning Vetenskapsrådet gör på "Forskning om samhällets globalisering" går 6 av 14 anslag till Stockholms universitet. Fem Stockholmsforskare får detta anslag även i den ordinarie utlysningen. En forskare vid universitetet, professor Gunilla Dahlberg vid Institutionen för didaktik och pedagogiskt arbete, får dock "enbart" stöd inom denna satsning.

Stockholms universitet får även mest pengar och flesta beviljade projekt inom det utbildningsvetenskapliga området. Sam-

manlagt 35 forskningsprojekt får dela på 146 miljoner kronor. Stockholms universitet får sammanlagt cirka 30 miljoner. Fem forskare här får projektbidrag, varav Gunilla Dahlberg via Vetenskapsrådets tvärvetenskapliga satsning. Hon får sex miljoner kronor för forskning om små barns relationer till språket, läsandet och skrivandet.

Störst utan teknisk fakultet

Stockholms universitet får 118 av de 950 miljoner som Vetenskapsrådet fördelar inom naturvetenskaplig och teknikvetenskaplig forskning. Universitetet hamnar på en fjärdeplats bland lärosätena i antal beviljade bidrag (47 stycken) med Uppsala universitet, Lunds universitet och KTH före sig. Stockholms universitet hamnar på en femteplats vad gäller totalt beviljat med knappt 118 miljoner kronor. Uppsala universitet, KTH, Lunds universitet och Chalmers får fler anslag. Det innebär att Stockholms universitet även i år är det universitet utan teknisk fakultet som får störst anslag inom NT-området. Kerstin Jon-And, professor i fysik, får det största projektbidraget till Stockholms universitet – 6,4 miljoner kronor – till arbetet inom ATLAS-projektet.

I årets utlysning fanns även möjlighet att söka fyraåriga rambidrag. Bidragen utlystes inom två av de områden som regeringen

pekade ut som strategiska i forskningspropositionen.

Inom satsningen Hållbar utveckling går tre av tolv anslag till Stockholms universitet. Radovan Krejci vid Institutionen för tillämpad miljövetenskap får det största enskilda anslaget, fyra miljoner kronor. De andra två som får anslag är Margareta Hansson vid Institutionen för naturgeografi och kvartärgeologi och Thaïs Machado-Borges vid Institutionen för spanska portugisiska och latinamerikastudier.

Av totalt 32 beviljade ansökningar inom forskningens infrastrukturer är fyra från Stockholms universitet. Ett "driftsbidrag" går till Henrik Cederquist vid Fysikums atomfysikgrupp. Ett bidrag för "Dyrbar vetenskaplig utrustning >2 Mkr" gick till Håkan Danared vid Manne Siegbahn-laboratoriet. Två planeringsbidrag gick vidare till universitetet.

Ett av elva beviljade bidrag inom genusforskning tillföll Stockholms universitet och Lena Gemzöe vid Centrum för genusstudier.

Inom området medicin går tio anslag till forskare vid Stockholms universitet. Anna-Lena Ström vid Institutionen för neurokemi får tre anslag. Tre forskare vid vardera Institutionen för biokemi och biofysik samt Wenner Grensinstitut får ett anslag var och ett går även till CHESS – Centrum för forskning om ojämlikhet i hälsa.

En sammanräkning av de anslag som går till Stockholms universitet i de olika kategorierna landar på ungefär 276 miljoner kronor. ■

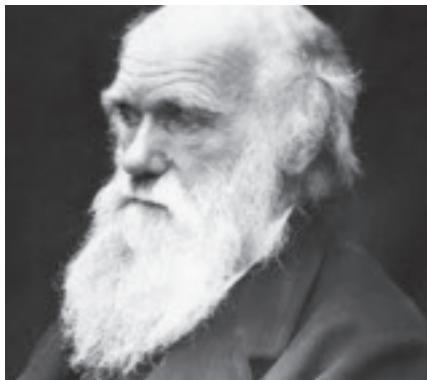
TEXT: PER LARSSON

Darwin uppmärksammades i aulan

År 2009 firas både att det var 200 år sedan Charles Darwin föddes och att det var 150 år sedan boken Om arternas uppkomst kom ut. Stockholms universitet uppmärksammade detta genom föreläsningar och en paneldebatt för gymnasieskolor den 26 november.

Föreläsningarna gavs av forskare vid universitetet och belyste Darwins teorier ur olika perspektiv, alltifrån evolution till religion och idéhistoria. ■

FOTO: WIKIPEDIA

* Några av dessa bidrag går till forskare vid andra lärosäten men där deras forskning är del av större projekt som har sitt säte vid Stockholms universitet, till exempel Centrum för evolutionär kulturforskning.

Majoritet av anslag till män

Trots en ökande andel kvinnliga doktorander vid Naturvetenskapliga fakulteten hamnar en majoritet av anslagen fortfarande hos manliga forskare.

En majoritet av anslagen till universitetets naturvetenskapliga forskare hamnar hos män. Så såg det exempelvis ut när Naturvetenskapliga fakulteten tidigare i år beslutade om femåriga stöd till sex yngre forskare. Av dem var endast en kvinna. Redan i vintras fick utlysningen viss kritik. En grupp forskare, däribland flera professorer, skrev i ett brev till fakultetsledningen att det på ett tidigt stadium borde ha gjorts en konsekvensutredning. Men att föra in ett genusperspektiv i ansökningsarbetet var aldrig aktuellt, säger Stefan Nordlund, dekan vid Naturvetenskapliga fakulteten.

– Utlysningen var könsneutral. Vi ville gynna bra forskare och inte ett visst kön, säger Stefan Nordlund.

Den ojämna könsfördelningen speglar, enligt Stefan Nordlund, det faktum att kvinnliga forskare i mindre utsträckning än männen väjer att stanna kvar inom akademien efter disputation. Kvinnor utgör idag hälften av alla doktorander vid Naturvetenskapliga fakulteten – bland de nyantagna doktoranderna under 2008 var andelen till och med femtiofyra procent. Men bland professorerna utgör kvinnorna bara nitton procent.

Fakulteten jobbar sedan ett tiotal år systematiskt vid anställningar för att få fler kvinnliga sökande. I takt med att det blir fler kvinnliga förebilder tror Stefan Nordlund att situationen kommer att förändras och han framhåller det fakultetsanslag som institutionerna kan ansöka om för att bjuda in kvinnliga gästforskare.

KVA:s forskartjänster

Även externa anslag till fakulteten går till övervägande del till manliga forskare. Kungliga Vetenskapsakademien finansierar varje år femåriga tjänster till yngre framstående forskare inom naturvetenskap och matematik. Sedan starten 2000 har akademien sammanlagt finansierat åttiosju forskartjänster. Av dessa har tjugotre gått till kvinnliga forskare, alltså lite mer än en fjärdedel. Vad gäller de forskare vid Stockholms universitet som erhållit finansiering är an-

Hälften av de nyantagna doktoranderna inom naturvetenskap är kvinnor. Bland professorerna är andelen kvinnor 19 procent.

delen kvinnor något lägre, men det statistiska urvalet är litet och slutsatsen osäker – av femton tjänster totalt har tre gått till kvinnor.

När Vetenskapsrådet nyligen delade ut cirka en miljard kronor i projektbidrag inom naturvetenskap och teknik var trenden densamma. Av de sökande från landets samtliga lärosäten var endast en knapp femtedel kvinnor. Mer anmärkningsvärt var att beviljandegraden, det vill säga den andel av ansökningarna som i slutändan beviljas bidrag, var lägre för kvinnliga forskare. Bland manliga forskare var beviljandegraden 30 procent, medan andelen för kvinnliga forskare låg under 24 procent.

– Jämfört med de tre till fyra senaste åren var det en ovanligt stor skillnad i beviljandegrad mellan könen, till förmån för männen. Vi vet faktiskt inte vad det beror på, säger Johan Dixelius, forskningssekreterare på Vetenskapsrådet.

En viss ljusglimt är att de kvinnliga forskarna vid Stockholms universitet verkar ha gjort bra ifrån sig. Beviljandegraden för universitetets kvinnliga forskare som sökt bidrag var trettiosex procent. Visserligen är det statistiska underlaget även här litet – totalt beviljades 42 projektbidrag till forskare vid universitetet. Men det går att konstatera att andelen kvinnliga sökande som beviljats bidrag är betydligt över det nationella genomsnittet och till och med något högre än för universitetets manliga sökande. ■

TEXT: HENRIK LUNDSTRÖM
FOTO: ORASIS FOTO

Satsning på världsledande life science

Stockholm kan få världens främsta forskningsmiljö inom livsvetenskaper. Först ut är samarbetet Science for Life Laboratory.

Vid en presskonferens i november presenterade aktörerna bakom Karolinska-Norra stationsområde hur de vill utveckla området till världens främsta område för life science (livsvetenskaper). Bakom satsningen står Stockholms stad, Solna stad, Stockholms läns landsting, näringslivet i form av fyra privata forskningsstiftelser samt de tre lärosätena Karolinska Institutet, Kungliga Tekniska högskolan (KTH) och Stockholms universitet. Aktörerna verkar tillsammans genom stiftelsen Stockholm Science City.

Fram till 2025 kommer minst 50 miljarder kronor att investeras i Karolinska-Norra Stationsområdet. Det gör satsningen till den största investeringen i Sverige någonsin.

En viktig del i framväxten av området är forskningssamarbetet Science for Life Laboratory (SciLifeLab) som KTH, Karolinska Institutet och Stockholms universitet fick drygt 100 miljoner kronor per år till inom området molekylär biovetenskap i regeringens satsning på strategiska forskningsområden.

Professor Mathias Uhlén vid KTH är före-

stående för SciLifeLab. Biträdande förestående är professor Gunnar von Heijne (bilden) vid Institutionen för biokemi och biofysik, Stockholms universitet. Inom SciLifeLab skapas fyra plattformar för den teknik som ska användas. Plattformarna kan liknas vid resurscenter, core facilities, där avancerad teknisk utrustning och kompetens finns. Förutom Gunnar von Heijne är det professorerna Thomas Helleday, Erik Sonnhammer och Arne Elofsson som representerar universitetet inom plattformarna.

Den kompetens som Stockholms universitet främst tillför är inom bioinformatik, det vill säga datorstödd hantering och analys av DNA-, RNA- och proteinsekvensdata samt inom området RNA interferens, en storskalig teknik för att analysera geners funktion.

Befintliga forskningsprojekt ska knytas till de olika plattformarna – dit även forskare utanför projektet ska kunna ansöka för att få använda utrustningen.

– Det är viktigt att forskare vid Stockholms universitet blir medvetna om att dessa

resurser kommer att finnas och funderar på vilka projekt man kan använda dem i, säger Gunnar von Heijne.

SciLifeLab ska in i nybyggda lokaler intill Karolinska Institutet. I vår blir det första våningsplanet inflyttningsklart och ytterligare två plan står klara ett år senare. Det ska bli en forskningsmiljö där olika forskningsområden möts och även där grupper som inte tillhör projektet kan hyra in sig i lokalerna.

– Det rullar på med en väldig fart. Det är otroligt om vi kan komma igång med ett nytt forskningsinstitut i nya lokaler redan i april – mindre än ett år efter att beslut om anslag togs, säger Gunnar von Heijne. ■

TEXT: PER LARSSON
FOTO: ORASIS FOTO/MÅ

► www.scilifelab.se

Universitetet testar forskningsdatabasen

Vid Stockholms universitet pågår sedan flera år arbete med att utveckla en forskningsdatabas. Forskningsservice och Sektionen för IT och media lade efter en förstudie fram ett förslag till databas. Utifrån detta förslag och diskussioner i olika referensgrupper har Avedas, ett IT-företag specialiserat på system för att hantera forskningsinformation, fått i uppdrag att utveckla en forskningsdatabas.

Syftet med forskningsdatabasen är att göra information om forskning som bedrivs vid universitetet tillgänglig och sökbar via internet. Databasen ska även möjliggöra intern uppföljning av externa forskningsprojekt på en mer detaljerad nivå än tidigare. Den publika delen av databasen ska visa externa forskningskontrakt, pågående forskningsprojekt och forskares "hemsidor" där de kan presentera sig själva och

sina forskningsintressen. De externa forskningskontrakten kommer att importeras automatiskt (via Sweden ScienceNet). Forskarna ska själva kunna redigera texter om de projekt de deltar i och sina egna sidor. Möjlighet kommer även att finnas att exportera listor och publicera dessa i andra kanaler, till exempel som listor på en institutions alla forskningsprojekt på institutionens webbplats.

Forskningsdatabasen har kopplingar till Sweden ScienceNet. Det är ett Vinnovafinansierat projekt där en nationell datamodell för att hantera forskningsinformation tagits fram. Modellen gör det möjligt att importera information från flera forskningsfinansiärer till universitetets egen forskningsdatabas. I dag deltar Chalmers, Karolinska Institutet, KTH, Linköpings universitet, Lunds universi-

tet, Sveriges Lantbruksuniversitet, Uppsala universitet och Stockholms universitet samt Vetenskapsrådet, Formas, FAS och Vinnova i Sweden ScienceNet.

Underdecemberlevererar Avedas systemet och efter en testningsperiod kommer arbetet med att fylla forskningsdatabasen med innehåll att påbörjas. Först ut som pilotinstitutioner är Fysikum och Filmvetenskapliga institutionen och efter hand kommer fler institutioner att delta. Deltagande institutioner ska erbjudas informationsmöten och utbildningar. Databasen beräknas sedan att lanseras under sensvåren 2010.

Projektledare för forskningsdatabasen är Daniel Holmberg vid Forskningsservice. Ordförande i styrgruppen är Stefan Nordlund, dekanus vid Naturvetenskapliga fakulteten. ■

TEXT: PER LARSSON

Resurscenter för avancerad mikroskopi

IFSU, Imaging Facility at Stockholm University, är ett nyinrättat resurscenter (core facility) för avancerad mikroskopi.

Vid en så kallad core facility samlar man utrustning och personal med kunskaper för en viss typ av analys eller verksamhet till en sammanhållen organisation. Utrustningen utgörs oftast av mycket dyrbara och avancerade instrument som kräver utbildning för optimalt nyttjande och därför finns det också vid varje center kunnig personal som ansvarar för uppgraderingar, skötsel och service av instrumenten. Därmed blir det möjligt för forskare att effektivt kunna utnyttja den avancerade utrustningen till en låg kostnad, och samtidigt få instruktioner och utbildning för att förbättra de analyser de vill utföra. Tillhandahållande av försöksprotokoll och information om lämpligaste metod att attackera en frågeställning kan också ingå i ett centers verksamhet, och i vissa fall kan det även vara aktuellt med utförande av direkta beställningsuppdrag, till exempel analys av ett prov eller preparat som skickas hit.

IFSU är för närvarande en av sex stycken core facilities inom den naturvetenskapliga fakulteten. De andra finns vid Matematiska institutionen, Institutionen för analytisk kemi, Fysikum, Institutionen för tillämpad miljövetenskap och ytterligare en core facility på Wenner-Grens institut.

IFSU inrättades med instrument från Wenner-Grens institut och Institutionen för

molekylär biologi och funktionsgenomik och hyser fyra olika mikroskop: ett transmissionselektronmikroskop, två konfokalmikroskop och ett vidfältsmikroskop för studier av levande celler. Centret har finansierats med medel från universitetets naturvetenskapliga fakultet.

Effektivt resursutnyttjande

Stina Höglund är docent i molekylär cellbiologi och ansvarig för IFSU.

– Det vanligaste hittills har varit att forskare söker anslag och skaffar in apparatur som behövs till de egna projekten vilket innebär att endast ett fåtal personer har tillgång till utrustningen, och framförallt att forskare från andra institutioner har små möjligheter att få hjälp eller instruktioner för att arbeta vid utrustningen eftersom ingen personal normalt finns tillgänglig för sådana handledningsuppdrag.

– Nu finns utrustningen tillgänglig för alla samtidigt som jag har möjlighet att visa nya användare hur man använder mikroskopet och också komma med tips om preparatshandtering, säger Stina.

Mikroskopet vid IFSU används främst av biologer och biokemister vid Stockholms universitet, men även forskare från KTH och Karolinska Institutet utnyttjar instrumenten. I mån av tid är också företag utan-

Sex core facilities

Statistiskt stöd, Matematiska institutionen. Kontaktperson: Jan-Olov Persson

SU Proteomics Facility, Institutionen för analytisk kemi. www.anchem.su.se/SUPP

Djurfaciliteten, Wenner-Grens institut, kontaktperson: Anders Jacobson

CorNA, Nanotechnology, Fysikum. <http://ekmf.physto.se/CorNa/index.html>

IFSU, Imaging Facility Stockholm University, Wenner-Grens institut och Institutionen för molekylär biologi och funktionsgenomik, kontaktperson: Stina Höglund, www.wgi.su.se/pub/jsp/polopoly.jsp?d=12964

ITM, ECISTOP, Institutionen för tillämpad miljövetenskap. Kontaktperson: Henry Holmstrand

för universitet och högskolor välkomna att kontakta Stina för att köpa tid vid instrumenten.

– Vid ”live cell imaging”-mikroskopet har vi möjlighet att hålla en jämn temperatur på 37 grader och tillföra koldioxid i lagom dos så att cellerna ska trivas. Med hjälp av en mikroinjektionsutrustning och en extremt tunn injektionsnål kan enskilda celler injiceras med olika substanser vars effekt man vill studera, säger Stina och visar det avancerade mikroskopet.

– Det känns jättekul att vi kan utnyttja våra resurser på ett mycket effektivare sätt. Tidigare kanske endast ett fåtal förstod sig på ett visst mikroskop och när sedan dessa personer lämnade Stockholms universitet till exempel efter en avslutad doktorsexamen eller postdoc stod man där utan att någon kunde använda utrustningen, säger Stina.

Fyra dagar i veckan befinner sig Stina vid Stockholms universitet och introducerar nya användare och ser om instrumenten. På tisdagar reser hon till Uppsala universitet där hon ansvarar för ett konfokalmikroskop vid Neurovetenskapliga institutionen. ■

Stina Höglund vid ett av IFSU:s mikroskop.

TEXT: PER NORDSTRÖM
FOTO: ORASIS FOTO/MÅ

Lunchguiden

Var finns godaste maten? Vart bör man gå om plånboken är tunn? Och var finns mat för dig som har någon allergi? Universitetsnytt har testat lunchställen på campus.

Jacob Wismar *feel good food* i Greens villa.

	Pris	Vad ingår?	Typ av mat	Omdöme om maten	Miljö i restaurangen	Totalomdöme	Övrigt
Lantis	72 kr alt 67 kr per lunch vid köp av 10 st eller med Höörskundkort.*	Sallad, flera sorters bröd, dryck och kaffe.	Fisk, kött, vegetariskt. 3 rätter att välja på.	Bra.	Kan vara hög ljudvolym och något mörkt vintertid.	Salladsbordet och brödbordet är mycket bra och där kan man ta mer. Varierande mat. Stor-kökskänsla. Gott kaffe. Prisvärt.	
Lantis Bistro	55 för dagens rätt och 40 för dagens soppa. Rabatt: 5/4 kr med Hörs kundkort.	Vatten och sallad.	Traditionell lunchmat med fokus på lågt pris. 1 dagens, 1 soppa och mackor. Vegetarisk mat finns, däremot inte för laktosintoleranta.	Smakar inte illa och man blir mätt. Pastan var al dente! Däremot champinjoner skördade i burk och den gräddiga såsen inte gräddig.	Lugnt och tillbakalutat. De flesta gästerna är studenter och många har med sig egen mat.	Ganska bra valuta för pengarna och därmed rimligen attraktiv för en kostnadsfokuserad lunchgäst.	
Stories	Cirka 60 kr, soppa 35-40 kr.	Bröd och vatten.	Lasagne, köttbullar och potatis, kycklingryta, soppor, sallader + mackor. Vegetariska alternativ + specialkost.	Ser trevlig ut men smakar inte så mycket. Glöm inte att ta med salt och peppar till bordet.	Kan vara hög ljudnivå och lite rörigt, vissa bord är små eller låga och inte bekväma att sitta vid.	Centralt beläget i A-huset. Bra mackor och färdigrätter men när du ätit några gånger kan du menyn.	Ofta kö i lunchtid.
Café Bojan	70 kr. Stämpelkort, var elfte lunch gratis.	Vatten och kaffe.	Thailändsk mat. Tre rätter, ofta kött, kyckling och vegetarisk. Det går att beställa en mix av rätterna.	Maten är bra men inte så varierad i smak.	Ganska bullrigt och stimmigt när det är fullt.	Ett bra lunchställe när man är hungrig, dock blir det lite enahanda smakmässigt om man går dit ofta.	Svårtillgängligt pga trappor. Tar inte kort. Kan vara kö i lunchtid.
Pic Nic	49-73 kr (ingen dagens rätt).	Bröd, sallad, dryck, kaffe.	Pizza, pasta, kebab, hamburgare. Flera vegetariska alternativ, även glutenfritt.	Man får exakt vad man förväntar sig av ett ställe av den här sorten.	Ett lagom slamrigt matosdoftande hak med skön mix av forskare och studenter.	WYSIWYG - what you see is what you get.	Går inte att betala med kort.
Café Arrhenius	Dagens lunch 60 kr, mackor till olika pris. Hörs kundkort, ger en femma i rabatt.	Bröd, sallad, vatten.	En utvald dagens rätt från Lantis plus mackor. Ej vegetariskt alternativ och specialkost.	Traditionell humanskost men tyvärr ganska smaklös genom den knappa kryddningen.	Kombination av uppehållsrum och lunchmatsal.	Ett nära lunchställe för dem i huset. Många medhavda lunchlådor.	Skapligt utbud av bullar och annat fika.
Jacob Wismar feel good food, Greens villa	79 kr, hämtning 65 kr Rabatt: 5 biljetter kostar 370 kr. Då ingår kaffe eller te.	Stor buffé med kallt och något varmt, soppa, hembakt bröd, vatten. Kaffe på maten för 5 kr extra.	Vegetarisk buffé: Råkor, fisk, ägg och kyckling kan förekomma, men sparsamt. Dessutom finns soppa, houmous med mera.	Mycket balanserad och varierad. Intressanta kryddningar. Man lämnar restaurangen välmående.	Ganska kal och inte speciellt omondan - dock levande juus och värmelig juus. Ganska bullrig miljö, något kallt och dragigt.	Restaurang med ambitioner! Vegetarisk alternativ med varierad och välkryddad mat.	Trapporna innebär dålig tillgänglighet för funktionshindrade. Viss kö kan förekomma.
Lewinsky's, Frescatihallen	69-85 kr (har ingen dagens rätt).	Bröd och dryck.	Hamburgare, pasta och pastasallad. Totalt cirka 15 rätter. Vegetariska alternativ.	Ok	Lugnt med gott om lediga platser, soft bakgrundsmusik.	Ok. I dyraste laget då maten inte är speciell.	

Restaurang Fossilien, Naturhistoriska riksmuseet	75kr smörgåsar ca avhämtning. Rabattkort.**	Bröd, dryck, sallad, kaffe, efterrätt. Möjlighet att ta mer mat.	Mat som de flesta ska gilla, litet förfinat. Alltid en vanlig rätt och ett vegetariskt alternativ. Specialkost kan beställas.	Gott.	Trevligast på campus! Gör att lokalen känns luftig och trevlig. Snabbt flöde och korta köer.	Avskärmade väggar betygs 4 av 5 möjliga. Dagens: fisk, kött och vegetarisk soppa + å la cartemeny. Vegetariska alternativ + specialkost.	Fin inomhus och lag bullernivå. Speciellt trevligt sommartid då man kan sitta ute. Trevligt bemötande.	Uppmärksamhet på skollov kan köerna bli långa. Måndagar lugnt då museet är stängt.
Fakultetsklubben***	110 kr.	Bröd, dryck, sallad, kaffe, efterrätt. Möjlighet att ta mer mat.	Husmanskost och sallader, 6 rätter. Vegetariska alternativ finns.	Gott.	Trevligast på campus!	Mat som de flesta ska gilla, litet förfinat. Alltid en vanlig rätt och ett vegetariskt alternativ. Specialkost kan beställas.	Kan ta mer och man blir mätt. Trappan försvårar för rullstolsburna.	
Stora skuggans värds hus	79 för dagens kött och 89 för dagens fisk. Sallader ca 89 och dagens tips 119.	Soppa, bröd, salladsbuffé dryck, kaffe+kaka.	Husmanskost och sallader, 6 rätter. Vegetariska alternativ finns.	Traditionell husman med bra smak men dåligt/tegt kryddad. Bra storlek på portionerna och en bra variation på salladsbuffén.	Trevligt, vanlig lunchrestaurang med blandat klientel.	Vill gärna vara en ganska fin lunchrestaurang, men det når den inte upp till. Attityd, service och smak måste upp några snäpp.	Kan bli utlockat på buffén.	
Värds huset Kräftan, Kräffrieket	Kl 11-11:30 kostar det 75 kr exkl dryck och kaffe. Kl 11:30-13:30 kostar det 90 kr inkl kaffe. 95 kr för lättöl eller läsk till. Kl 13:30-14:30 kostar det 75 kr exkl dryck och kaffe.	Buffé, sallad, bröd, dryck (se intill).	Buffé – två varmrätter – ofta en fisk och en kött, en vegetarisk, en soppa samt salladsbuffé med bröd. Vegetarisk mat finns och eftersom det är buffé kan man själv kombinera och anpassa för allergier.	Gott, men ibland är det lite tråkiga rätter. Känns inte så "hemlagat". Alltid samma salladsbuffé vilket gör att man tröttnar om man går hit för ofta. Skulle vara trevlig att variera rätter och sallad lite mer!	Trevlig. Ganska lugn om man kommer dit lite senare, men när det är mycket folk kan det bli ganska livligt. Lokalen är bra och framför allt ligger det fint med vacker exteriör.	Bra mat i trevliga lokaler men med potential att bli ännu mysigare. Man blir mätt och det är gott. Tack vare buffén går det för de flesta att hitta något man gillar. Priset är ok.	Kan bli utlockat på buffén.	
Smedjan, Kräffrieket	55 kr och 35 kr för soppa.	Sallad, bröd och kaffe.	Traditionell lunchmat + soppa och mackor. Vegetariska alternativ + specialkost kan ordnas.	Hård kokt potatis. God panerad fisk. Tråkig sallad.	Trevlig lokal (gammal smedja) men något bullrig.	Passar den som vill ha lunch till hyfsat pris utan krav på större smakupplevelse.		
Restaurang Entré, AlbaNova	Pris från 63 kr till 85 kr beroende på lunch: 70 kr. Övriga Köp av rabattkaffe där allt ingår kostar 660 kr för 10 gånger.	Sallad, vatten, kaffe, bröd (beroende på pris, se intill).	Kött eller fågel, fisk och vegetariskt. Dessutom veckans soppa med bröd. Finns alltid smörgåsar. Kaffe och kakor hela dagen.	Maten är god och väl-lagad, ofta kryddig. Maten känns nyttig, inte för fet. Salladen är fräsch och brödet är mycket gott.	Trevlig miljö. Stora fönster mot park. På sommaren kan man äta ute på en terrass. Ganska kallt på vintern.	Mycket hög klass på maten. Stor variation av rätter. Personalen är trevlig och serviceminded.		
Wenner-Gren Center, Sveaplan	85 kr Rabatt finns. ****	Salladsbuffé, hembakt bröd, färskost, dryck, kaffe	Mix av husmanskost och asiatisk. Tre rätter. Vegetariskt alternativ.	Blandad kvalitet, ingen högre ambitionsnivå. Bra husmanskost.	Ljus, rymlig, trevlig. Fin uteplats när vädret tillåter.	Trevlig personal. Positiv atmosfär. Prisvärt!	Möjligt att ta mer mat.	
Restaurang Ellen, Konradsberg	Dagens kompletta lunch: 70 kr. Övriga rätter – med mer eller mindre tillbehör: 50 till 85 kr. Med kundkort får man 5 kronor rabatt på dagens.	I dagens kompletta ingår hembakt mjukt bröd, hårt bröd, smör, råkost, valfri dryck och kaffe eller te.	Traditionell lunchmat: Kött, fisk, vegetariskt, soppa och sallader plus några extrarätter. Personalen kan komponera en gluten- eller laktosfri måltid. Nötter serveras alltid separat.	Vällagad och helt ok smak. Dagens är en balanserad måltid som gör att man orkar arbeta eller plugga hela eftermiddagen.	Vacker och ljus lokal med trägolv och stora fönster. Känns fräscht och modernt.	Bra lunchrestaurang. Personalen är vänlig och tillmötesgående.	Dagens varmrätter visas så att man ser hur de ser ut och hur mycket man får. Vissa rätter är nyckelhålsmärkta. Möjlighet att ta mer mat.	

Några andra ställen med lunchmat:

Skafferiet, Stora skuggan: Kompletta luncher, soppor mm.

Prego Kräffrieket: mackor, färdigrätter mm.

Prego Sveaplan: sallader, hälsotalrik, mackor och färdigrätter.

Kaffebaren Hus F, Södra huset: mackor, focaccia, färdigrätter.

Prego Hus C, Södra huset: mackor.

Prego Konradsberg: mackor.

Jalla gatmat, Södra huset: mackor, wraps, sushi, sallader mm.

* Hörs kundkort ger rabatt på Hörs restauranger och caféer vid universitetet. Mer information på www.hors.se/restauranger.

** Rabatt Fossilien: Om man skaffar sig ett kort i kassan och sätter in ett belopp på minst 100 kronor får man lunchen för 74 kr (för att äta på plats) och 66 kr (för avhämtning).

*** Fakultetsklubben är endast öppen för medlemmar (anställda) och deras gäster. Man måste boka lunch minst en dag i förväg och kan då även boka specialkost.

**** Rabatten vid Wenner-Gren Center framgår inte tydligt men anställda och studenter kan ladda ett kort och få då 15 procent rabatt vid angivande av institution.

Pressbyrån, Södra huset och tunnelbanan: pastasallader, varm korv mm.

Seven Eleven, Södra huset: pastasallader, pasta i lösvalk mm.

Statoilmacken, Frescati: pastasallader, pizzabitar, korv, hamburgare mm

Café Matte, Kräffrieket: dagens lunch.

Gamla orangeiets restaurang & café, Bergianska trädgården: lunch och smörgåsar.

Restaurang Professorn, Lappkärsberget: dagens rätt, pizza och vegetarisk mat.

Verksamhetsplanen för 2010 klar

Ökade insatser mot plagiering och kartläggning av ledande och potentiella ledande forskningsområden. Det är några av de nya målen i verksamhetsplanen för 2010.

Sedan 2007 samlas universitetets vision och övergripande målsättningar i två universitetsgemensamma planer. Dels den långsiktiga planen som består av ett antal övergripande verksamhetsmål fördelade på fem fokusområden, nedbrutna i konkreta delmål. Dels en årlig verksamhetsplan som fokuserar på de mest prioriterade målen i den långsiktiga planen. Syftet med planerna är att förbättra möjligheterna till strategisk planering och kraftsamling inom olika områden. Samtidigt är planerna det övergripande styrdokumentet för universitetets interna kvalitetsarbete och ska bidra till en förbättrad uppföljning av universitetets mål och strategier.

Nya mål för 2010

- Plagiering vid examination ska stävjas, främst genom proaktiva insatser.
- Kommunsamverkan med lärarutbildningen ska drivas vidare på hög nivå och kontakterna med relevanta institutioner vid universitetet ska förbättras.
- Ett aktivt arbete ska bedrivas i syfte att identifiera ledande och potentiella ledande forskningsområden.

Borttagna mål för 2010

- I varje ämne bör finnas lärare med rätt kompetens och en strategisk planering för lärarnas kompetensutveckling.
- Andelen in- och utresande studenter ska öka.
- Den ämnesteoretiska delen av lärarutbildningen ska utökas så att lärarna uppnår fördjupade teoretiska kunskaper.

Dessa mål har tagits bort för 2010 bland annat då målvärdena förutsätts ha uppnåtts. Målen finns dock kvar i den långsiktiga planen. Ett par mål har även fått reviderat målvärde respektive förts över till ett annat fokusområde/övergripande mål.

UNIVERSITETETS VISION

År 2015 ska utbildning och forskning vid flertalet av universitetets institutioner och enheter inta en nationellt ledande och internationellt framstående ställning.

Vid universitetsstyrelsens sammanträde den 6 november antogs den långsiktiga planen för 2010–2014 och verksamhetsplanen för 2010. I den långsiktiga planen har flera nya delmål tillkommit under fokusområdena. Inom området utbildning står nu bland annat att plagiering vid examination ska stävjas genom förebyggande insatser och att pedagogiskt utvecklingsarbete ska bedrivas långsiktigt och i samverkan mellan olika aktörer. Exempel på nya delmål inom andra fokusområden är att universitetets handlingar bör vara fritt tillgängliga i DiVA, att fler forskare ska söka stöd för kommersialisering och att andelen lärare som gått högskolepedagogisk utbildning ska öka.

Fler mål har också tagits bort, främst för att de uppnåtts. Målen om universitetsgemensamma riktlinjer för tillgodoräkning av utländsk utbildning och att masterutbildningarna bör ges på engelska är ett par exempel.

Identifiera ledande forskning

Nya och borttagna mål i den långsiktiga planen ger även återverkningar i verksamhetsplanen för 2010, där de långsiktiga målen bryts ned på delmål, målvärden och nyckeltal på årsbasis.

Verksamhetsplanen är ett viktigt arbetsdokument och även den uppföljning med nyckeltal institutionsvis som kommer i början av varje år, säger rektor Kåre Bremer.

– Vi ser över innehållet i verksamhetsplanen inför varje år och för 2010 har vi lagt till nya mål om att stävja plagiering vid examination och öka kommunsamverkan inom lärarutbildningen.

Ett tredje nytt mål är att aktivt arbete ska bedrivas för att identifiera ledande och potentiella ledande forskningsområden. Denna uppgift får fakultetsnämnderna och den ska vara utförd innan årets slut.

Exempel på konkreta åtgärder 2010 under andra delmål är att endast disputeerade lärare ska anställas, att minst fem nya externfinansierade forskningsprojekt inom utbildningsvetenskap ska beviljas och en

Flera nya mål har tillkommit för 2010 men mål har även tagits bort då de uppnåtts.

översyn av bruket av stipendier för att finansiera doktorander.

Verksamhetsplanen innehåller även riktlinjer för hur kvalitetsarbetet ska ske på fakultets- och institutionsnivå och där det framgår vem som ansvarar för vad. I verksamhetsplanens tredje del anges ett antal verksamhetsindikatorer som ska följas upp. Det rör sig till exempel om resultat och sparad kapital per organisatorisk enhet, antal sökande till olika utbildningar, omfattning på externa forskningsmedel samt könsfördelning bland studenter och anställda.

Den långsiktiga planen och verksamhetsplanen finns att ladda ned på www.su.se/verksamhetsplan. Dokumenten kan även beställas från Rikard Skårfors på Planeringsenheten, rikard.skarfors@planering.su.se ■

TEXT: PER LARSSON
ILLUSTRATION: ANNA GUNNESTRÖM

Fortsatt överskott för universitetet

Ökade intäkter till forskning och lärarutbildning. Men i budgeten och långtidsprognosen talas även om ökade utgifter för studiesocial verksamhet och nya lokaler.

Universitetets ekonomi ser bra ut för de närmaste åren. Det visar budgeten och den långsiktiga prognosen som universitetsstyrelsen ställde sig bakom i november. Prognosen för innevarande år är ett överskott på 23 miljoner kronor. Överskottet för nästa år beräknas till 52 miljoner, 16 miljoner för 2011 och 11 miljoner för 2012. Däremot pekar prognosen på ett mindre underskott för 2013.

Stockholms universitet har samlat på sig ett stort kapital från anslags- och uppdragsfinansierad verksamhet, så kallat sparat myndighetskapital. I slutet av 2008 uppgick detta kapital till 393 miljoner och ökade under 2009. Mängden oförbrukade externa bidragsmedel ökar också och uppgår nu till cirka 800 miljoner kronor. Som orsak till denna ansamling av outnyttjade medel anges att det kan röra sig om att det inte varit möjligt att bygga ut forskningsmiljöer och rekrytera forskare i den takt pengarna kommit in. Universitetet når vidare inte sitt takbelopp för utbildningen. Vare sig 2009 eller 2010 räknar universitetet med att kunna fylla utbildningsplatserna, däremot bör det kunna ske 2011.

Det kan vara svårt för Utbildnings-

departementet att internt inom Regeringskansliet hävda behovet av nya resurser till universitet och högskolor när lärosätena till synes har så mycket sparade resurser, säger universitetets förvaltningschef Ann-Caroline Nordström. Å andra sidan tror hon det finns förståelse för att det kan ta viss tid att sätta alla pengar i arbete, när det kommer in relativt mycket nya pengar till forskning på kort tid.

– Jag har svårt att tro att anslagen kommer att minska på grund av detta. Tillströmningen av studenter ökar ju nu. Sedan planeras det för rätt stora förändringar och även omföringar av pengar inom systemet, i samband med införandet av studieavgifter för studenter från tredje land samt ett kvalitetsbaserat resursfördelningssystem.

Studieavgifter

I budgetpropositionen står att Stockholms universitet ska få drygt sju miljoner mindre i anslag då studieavgifter för utomeuropeiska studenter införs hösten 2011, och att indragningen av anslag ska motsvaras av en ökning i avgiftsintäkterna för utländska studenter. En fråga som Stockholms universitet varje år brukar lyfta fram i budget-

underlaget till regeringen är behovet av att höja ersättningen per student. Någon sådan förändring bedöms dock inte som aktuell för närvarande.

De närmaste åren ska en kvalitetsfaktor införas för tilldelning av medel för utbildning. Då Stockholms universitet kommit väl ut i tidigare kvalitetsutvärderingar så kan detta gynna universitetet, enligt prognosen. Dock är det enbart en liten del av utbildningsanslagen som ska fördelas på detta sätt.

I regeringens satsning på strategiska forskningsområden får universitetet 19 miljoner för 2010, en siffra som växer till 44 miljoner per år 2012.

Regeringens satsningar på lärarutbildningen förväntas även innebära ökade intäkter för Stockholms universitet. Fortbildningsanslagerna Lärarlyftet, Förskolelyftet och Rektorsprogrammet är redan påbörjade och satsningar på bland annat speciallärarutbildningen och fördjupat samarbete med fackhögskolor är att vänta.

I prognosen konstateras att kostnadsökningar vid universitetet varit relativt låga de senaste åren, något som bland annat kan förklaras med att institutionerna varit försiktiga att anställa. Men med tanke på att lärarutbildningen ska föras över till Frescati de närmaste åren och att nya lokaler ska byggas i Albano kommer universitetets utgifter att öka.

En ny budgetpost för universitetet har även tillkommit. Det är de närmare tio miljoner som årligen ska användas till studiesocial verksamhet, studentmedverkan och för att säkra studenttidningen Gaudeamus när kårobligatoriet avskaffas vid halvårskiftet 2010 (se även sidan 7).

Vad är viktigast för en fortsatt god ekonomi?

– Att alla nivåer inom universitetet tar ansvar för att hålla sin ekonomi i balans. Och så förstås att vi får studenter till våra utbildningar, säger Ann-Caroline Nordström. ■

Nästa år kan inte alla studieplatser vid universitetet fyllas, däremot under 2011.

TEXT: PER LARSSON
FOTO: ORASIS FOTO/MÅ

Tobias Krantz besökte universitetet

Den 13 november besökte högskole- och forskningsminister Tobias Krantz universitetet under en halvdag. Ministern träffade universitetsledningen och dekanerna för de humanistiska, samhällsvetenskapliga, juridiska och naturvetenskapliga fakulteterna. Förutom snabbpresentationer av aktuell forskning fick Tobias Krantz även höra om universitetets juristutbildning.

– Stockholms universitet har verkligen visat upp bredd på sin utbildning och forskning, säger Tobias Krantz.

På frågan om vad som är att vänta i den kommande propositionen om den nya lärarutbildningen lyfter han fram Lärar-

högskolans integration i Stockholms universitet som ett sätt att integrera lärarutbildningen i det traditionella akademiska livet och höja standarden.

– Den kommande lärarutbildningspropositionen kommer generellt att följa samma tankegångar och göra utbildningen än mer akademisk. Vi jobbar intensivt med lärarutbildningen men jag kan i dagsläget inte säga exakt när propositionen presenteras.

I samband med att Tobias Krantz tillträdde som högskole- och forskningsminister lades ansvaret för lärarutbildningen över på utbildningsminister Jan Björklund.

– Det var en naturlig förändring man gjorde. Vi har genomfört ett antal reformer inom det skolpolitiska området inom en kort tid och alla hänger samman. Det är då naturligt att samma stadsråd har ansvar för alla frågor som hänger ihop.

En kvalitetsreform av den högre utbildningen är ett annat viktigt område.

– Regeringen har höjt anslagen till forskningen med fem miljarder, vilket är den största satsningen i Sverige i modern tid – och som även höjer kvaliteten inom undervisningen

Men Tobias Krantz säger samtidigt att högskolan under ett antal år byggts ut utan att man kunnat upprätthålla kvaliteten, vilket syns till exempel i att undervisningstimarna minskat inom flera ämnesområden.

– Vi måste göra mer för att höja kvaliteten. Det är en reform vi jobbar intensivt med. Och då är tanken att en del i den här kvalitetsreformen är att de lärosäten som har hög kvalitet ska få mer pengar än de som inte håller så hög kvalitet – på samma sätt som vi gjort inom forskningen. Ledordet måste vara kvalitet. ■

TEXT: PER LARSSON
FOTO: ORASIS FOTO/MÅ

ERC:s vice ordförande gav tips till forskare

Identifiera och ta vara på era unga talanger om ni ska bli framgångsrika i att ta hem forskningsanslag. Det var ett råd som professor Helga Nowotny, vice ordförande i European Research Council (ERC), gav när hon talade i Aula Magna i november.

Hur bör då en ung forskare tänka när han eller hon planerar för att söka anslag?

– Följ och lita på dina idéer. Rådfråga gärna seniora forskare och be om granskning/läsning av din ansökan. Arbeta mycket med din ansökan och skriv så att den övertygar panelen, sade Helga Nowotny.

Forskarna som sitter i bedömarpanelerna läser enbart de första sidorna i ansökningarna så det gäller att de är övertygande skrivna för att den som söker ska gå vidare till andra omgången.

Det var Forskningsservice som hade tagit initiativ till att bjuda in Helga Nowotny för att berätta om hur ERC fungerar och visa statistik på hur organisationens anslag fördelas. Sedan starten 2007 har ERC utvecklats mycket positivt, enligt Helga Nowotny. Organisationen har en hög grad av acceptans i det vetenskapliga samhället och genom ERC så finns för första gången en verklig konkurrens om forskningsanslag på europeisk nivå.

Vid fler tillfällen under föredraget betonade Helga Nowotny att ERC enbart fördelar anslag utifrån vetenskapliga kriterier och öppen konkurrens mellan forskarna ("excellence only"). Inga EU-länder kan räkna med att få en viss andel av anslagen beroende på att de bidragit med en viss andel av finansieringen. Enligt henne så är även de flesta nya EU-länder nöjda med den här principen. Möjlighet finns även för forskare utanför EU att söka anslag hos ERC. ERC-bidragen kan också användas för att rekrytera forskare från USA, både svenskar och forskare av andra nationaliteter, till universitet i Sverige.

Ser man till hur bra EU-länderna lyckats få anslag från ERC i förhållande till de nationella bruttonationalprodukterna ligger Sverige längst ned på listan. Detta fick Kåre Bremer att fråga om vi i Sverige helt misslyckats med att få ERC-anslag. Enligt Helga Nowotny finns det inte ett enkelt svar på frågan. Orsaken kan hänga samman med att färre svenska forskare sökt anslag hos ERC, vilket å sin sida kan ha att göra med att Sverige har ett väl fungerande nationellt finansieringssystem – vilket saknas i flera andra länder. ■

TEXT: PER LARSSON
FOTO: ORASIS FOTO/MÅ

Helga Nowotny i samtal med Erik Lindahl, som fått anslag från ERC.

Behöver du fokus på din forskning?

Stockholm
The Capital of Scandinavia

En ledande roll under en världskongress sätter din verksamhet i fokus

Som arrangör kan du påverka innehållet, genomförande och kvaliteten. Det vidgar ditt internationella nätverk och ökar möjligheten till större internationellt samarbete. Och med Stockholm som arena kan du känna dig trygg i vetskapen om att dina internationella kollegor kommer att trivas.

Boka ett möte med oss på Congress Stockholm, så berättar vi mer om hur vi kan stödja din vision om en framtida kongress i Stockholm.

Congress Stockholm Tel 08-508 28 551 info@congresstockholm.se

Stockholm
Visitors Board

De ska inspirera andra till bättre hälsa

Under två heldagar i höst har tolv medarbetare vid universitetet gått en personalutbildning för att bli hälsoinspiratörer. De fick lyssna på föredrag om bland annat hälsa, en hälsofrämjande arbetsplats, motivation, kost och motion samt om stress. Dessutom fick de prova på aktiviteter som de kan sprida vidare till sina kollegor som pausympa, massage och stavgång. Utbildningen syftade till att ge deltagarna grundläggande kunskaper och motivation att inspirera andra medarbetare till att hålla sig friska och se sin hälsa som en helhet.

– Hälsoinspiratörerna ska fungera som samordnare för friskvårdsarbetet och de ska vara lyhörda för sina medarbetares önskemål och behov av friskvårdsaktiviteter, säger Tarja Kohandani vid Personalavdelningen som ordnade utbildningen tillsammans med företagshälsan Avonova.

Fátima Santala, administratör vid Institutionen för data- och systemvetenskap, gick utbildningen och tror att hon kan föra vidare vad hon har lärt sig till kollegor och påverka så arbetsmiljön blir ännu bättre.

– Jag känner nu att jag och mina arbetskamrater kan bli piggare och friskare om vi bara inser hur viktig det är att ta hand om sig själv.

Kursutvärderingarna är överlag positiva. Givande, inspirerande och roligt är återkommande omdömen. Till våren blir det en fortsättning på kursen. Tanken är också att samla alla hälsoinspiratörerna en gång per termin för att kolla hur det går för dem och för att försöka ”peppa/inspirera” dem ytterligare.

TEXT: PER LARSSON

www.su.se/anstalld » *Personal* » *Friskvård* » *Friskvårdssatsningar*

Framtidsdag för doktorander

Varje höst ordnar de humanistiska och samhällsvetenskapliga fakulteterna en gemensam ”framtidsdag” för doktorander i slutfasen av sin utbildning.

Årets Framtidsdag ägde rum den 10 november, och runt 35 doktorander avsatte då eftermiddagen åt information kring bland annat hur man söker forskningsmedel och startar eget företag.

– De mest uppskattade inslagen brukar vara de som handlar konkret om hur man gör för att söka forskningsmedel efter disputationen. Många kommer att stanna inom akademien efter disputationen och det ligger närmast till hands att fundera över hur man skall fortsätta sin karriär vid universitetet, berättar Susanne Thedéen, utbildningsledare vid Humanistiska fakultetskansliet, som varit med och arrangerat dagen under ett par år.

Under seminariet informerade representanter för Vetenskapsrådet och Riksbankens jubileumsfond om ansökningsprocessen och delade med sig av tips om hur man går tillväga för att skriva en framgångsrik ansökan. Även Forskningservice vid universitetet medverkade för att berätta om det stöd de kan bidra med till forskare som söker externa anslag. Trygghetsstiftelsen och Personalavdelningen vid universitetet informerade om hur de kan hjälpa den doktorand som efter disputationen står utan tjänst, och SU Innovation om möjligheterna att starta eget företag.

Ett stående inslag under Framtidsdagen är att någon tidigare doktorand berättar om hur det gått efter disputationen. Denna gång berättade arkeologen Eva Stensköld, som disputerade i december 2004, om hur det var att söka jobb efter disputationen, och om hur hon via ett par olika arbeten till slut hamnat som forskningssekreterare på avdelningen för forskningsstöd vid Vetenskapsrådet. Eva rekommenderar udda kombinationer av kompetenser och tror själv att hon haft stor nytta av att hon kombinerat sin humanistiska utbildning med datakunskaper.

Nyttigt komma utomlands

Jonas Åkerman bevisade seminariet, som ägde rum knappt två veckor före hans egen disputation i teoretisk filosofi. Jonas menar

Jonas Åkerman, nydisputerad filosof, tycker det kan vara bra att forska utomlands.

att dagen gav nyttig information kring ansökningsprocessen, och kring vart man kan vända sig för att söka pengar. Framförallt fick han upp ögonen för EU-programmet Marie Curie som erbjuder goda villkor för unga forskare, inklusive möjligheter att kunna ta med sig familjen under post docvistelse utomlands.

– Har man familj är det lättare att stanna i Sverige, men det vore nyttigt att komma till andra miljöer också, säger Jonas.

Constanza Vera Larrucea, doktorand i statsvetenskap vid CEIFO, Centrum för forskning om internationell migration och etniska relationer, uppskattade kanske mest att träffa de andra doktoranderna:

– Det var intressant att höra att nästan alla hade samma frågor eller problem. Och det var också bra att bli medveten om att man måste planera sin tid väl så att man inte går utan finansiering den sista tiden före disputationen. ■

TEXT: FELICIA MARKUS
FOTO: ORASIS FOTO/MÅ

Framflyttad lansering av nya www.su.se

Projektet Webb 2010 pågår under 2009-2010 och involverar representanter för hela universitetets organisation i form av fem arbetsgrupper. Det övergripande målet med projektet är att skapa en enhetlig struktur och form i enlighet med universitetets visuella identitet och en väl fungerande driftsmiljö i publiceringsverktyget Polopoly för nuvarande och framtida webbplatser på övergripande och lokal nivå.

Arbetet inom projektet fortskrider men utvecklingsarbetet tar längre tid än beräknat. Det medför att lanseringen av den nya medarbetarwebbplatsen och den centrala svenska webbplatsen behöver flyttas fram. Förskjutningen innebär dock inte någon förändring i arbetet med struktur och innehåll men däremot senareläggs utbildningen för webbredaktörer i Polopoly.

Preliminära lanseringar:

- Ny medarbetarwebbplats, www.su.se/ medarbetare: mars 2010
- Ny central svensk webbplats, www.su.se: maj 2010

För institutioner och övriga enheter som har en webbplats i Polopoly innebär förskjutningen att överflyttningen av dessa påbörjas tidigast från och med maj 2010.

Närmast kommer den befintliga anställdaingången på den centrala webbplatsen att struktureras om i enlighet med kommande informationsstruktur. Samtidigt ska innehållet i 18-20 separata webbplatser flyttas in på anställdaingången. Arbetet påbörjas med innehållet i Tekniska avdelningens sju webbplatser och stabsenheternas – Kommunikationsenheten, Ledningskansliet, Planeringsenheten och Internrevisionen.

Har du frågor eller synpunkter på kommande struktur på medarbetarwebben kontakta någon i arbetsgruppen eller e-posta info@su.se

Löpande information om projektet hittar du på www.su.se/anstalld/webb2010. ■

TEXT: MARIE JACKALIN

Skriv en insändare!

Är det något du retar dig på eller har du tips som du vill förmedla till andra. Skriv en insändare i Universitetsnytt och skicka den till per.larsson@kommunikation.su.se.

tryck din
avhandling
hos oss

vi lägger fokus på
bra service

www.us-ab.com • tel: 08-790 74 00

US-AB
universitetsservice digitaltryck

Konferens om utvecklingen av Albano

Albano är med sitt läge mitt emellan Stockholms universitet, Kungliga Tekniska högskolan och Karolinska Institutet ett framtida centrum för forskning och utbildning. Hållbarhet och miljöhänsyn är förutsättningar för att bebygga området. Det var två utgångspunkter vid en konferens i slutet av oktober som arrangerades av Stockholm Resilience Center vid Stockholms universitet. Det underlag som deltagande forskare, praktiker och expertis gemensamt tog fram ska användas i den fortsatta planeringen av Albano.

– Albano kommer att samla kompetens inom forskning och utbildning. Styrkan ligger i att skapa förutsättningar för tvärvetenskap genom möten mellan forskare, studenter och näringsliv. Med en bakgrund som forskare vet jag att det personliga mötet spelar en avgörande roll och därför är platsen Albano viktig, säger universitetets förvaltningschef vAnn-Caroline Nordström.

Enligt Ann-Caroline Nordström har Stockholms universitet goda förutsättningar att integrera hållbarhet och miljöhänsyn i planeringen av Albano. Genom Stockholm Resilience Center har universitetet stark kompetens inom området social-ekologiska system. Det finns också världsledande fors-

Albano är idag en grusplan och arbetsplats för Norra länken.

kare inom miljö och klimat vid flera av universitetets institutioner.

Föreläsningarna och samtalen under konferensen var inriktade på hållbarhet och miljö. Utvecklingen av området ska ge något tillbaka till Nationalstadsparken där Albano geografiskt ingår. Idag består Albano, som tidigare var industrimark, av ett grusområde som används som avlastningsutrymme i samband med vägarbeten. Planprogrammet för Albano kommer att ställas ut på Stadsbyggnadskontoret.

– Utvecklingen av Albano är ett viktigt steg för att öka tillväxten i regionen och för att etablera Stockholm som världsledande kunskapsstad, säger Sten Wetterblad, regiondirektör på Akademiska Hus som tillsammans med universitetet och KTH utvecklar Albano. ■

TEXT: MARIA ERLANDSSON

► www.su.se/anstalld/albano

Visste du att...

År 1905 inrättade Kungliga Vetenskapsakademien (KVA) Nobelinstitutet för fysikalisk kemi åt Svante Arrhenius, Nobelpristagaren i kemi 1903 och rektor för Stockholms högskola 1896-1902. År 1909 stod byggnaden, som kom att kallas Nobelhusen, klar på höjden invid dagens tunnelbanestation. Huset kom att rymma såväl laboratorier som Svante Arrhenius bostad. När Arrhenius dog 1927 bytte institutet namn men även under de kommande decennierna kom byggnaden främst att hysa vetenskaplig verksamhet, bland annat Nobelinstitutet för teoretisk fysik.

1964 förstatligades KVA:s forskningsinstitut och fick inte längre kallas Nobelinstitut. Kemiinstitutet, som då fanns i Nobelhusen, tillföll Stockholms universitet. Fysikinstitutet, som fanns i Manne Siegbahn-byggnaden, blev en egen myndighet – Forskningsinstitutet för Atomfysik, och bytte 1988 namn till Manne Siegbahninstitutet för fysik.

Studentkåren har nu sitt säte i Nobelhusen och även kårens tidning *Gaudeamus* har sin redaktion här. I byggnaden finns också Samhällsvetenskapliga föreningen som ordnar pubar, talarkvällar och andra aktiviteter i Café Bojan, där det också serveras asiatiska luncher.

TEXT: ANDERS BÁRÁNY/PER LARSSON
FOTO: ORASIS FOTO/MÅ

Förenkla universitetets ekonomi

Under en rad av år har Stockholms universitet haft undermåliga ekonomiska rapporter till forskare som har egna anslag. Den decentraliserade modell vi har förutsätter att de forskare som har egna forskningsanslag ska ha kontrollen över sin egen ekonomi.

För att kunna sköta ett sådant arbete är det absolut nödvändigt att regelbundet (till exempel månadsvis) få ekonomiska rapporter. Under många år har dessa rapporter varit dåliga. I stället för en post "lön" finns ett 20-tal poster med olika omföringar, begravningshjälp med mera. Många har kodade beteckningar som man inte kan förstå med mindre än att man besvärar den redan överbelastade institutionssekreteraren.

Med ojämnt mellanrum har jag kontaktat centralförvaltningen om detta problem. Svaret har under alla år varit: "Ja, vi är medvetna om detta problem, men nu har vi ett nytt system på gång. Vänta bara några månader så kommer det nya mycket bättre rapporter". Men varje ny sorts rapport har blivit mer invecklad och svårare att tolka.

Nu har det eskalerat till den nivån att vi inte längre får några rapporter alls, eftersom det inte går att göra dem. En bidragande orsak är kanske systemet med full kostnadstäckning. Detta medför att varje utgift genererar ännu fler transaktioner.

Gör om hela bokföringssystemet så att antalet transaktioner minimeras. En månadsrapport till en person som har ett eller ett par forskningsanslag bör gå att koncentrera till max 10 rader; inkomster, utgifter lön, resor, övriga fakturor samt en summa och ett saldo. Och sjösätt aldrig mer administrativa system som inte först testats ut grundligt av intresserade men kritiska användare.

*Sven Hovmöller,
strukturkemi*

Svar:

Det finns en rapport i budgetverktyget Mercur som heter forskarrapport. Den innehåller den av insändarskribenten önskade informationen. Den är dock något mer utförlig,

då den är på 20 rader. Den har utformats i nära samarbete med institutionerna och har funnits sedan 2004.

*Inger Löfroth
Ekonomichef*

Varför EU-flaggan på campus?

Bäste Kåre Bremer,
När jag installerades som professor vid Stockholms universitet 1998 i Blå Hallen i Stadshuset noterade jag med glädje, att man på trappan såg FN-flaggan tillsammans med bland annat universitetets flagga, studentkårens flagga och svenska flaggan. Idag hänger på campus flaggstänger universitetets, Sveriges och Europeiska unionens flaggor. Min enkla fråga är, varför FN-flaggan har bytts ut mot EU-flaggan?

Tyvärr stämmer detta allt för väl överens med att vi nu ska ta studieavgift av utomeuropeiska studenter. Det är enligt min uppfattning viktigt att internationalisering inte reduceras till en europeisering.

*Drude Dablerup,
Statsvetenskapliga institutionen*

Svar:

EU-flaggan har vi under innevarande halvår eftersom Sverige nu är ordförandeland.

Kåre Bremer, rektor

RESTAURANG

FOSSILEN

Kom och ät lunch i vår nya restaurang!

Stamgäst? Ladda ett värdekort som ger 10 kr rabatt på dagens rätt!
Läs mer och se veckans meny på www.nrm.se

Naturhistoriska riksmuseet
www.nrm.se
Telefon restaurang Fossilien: 08-551 51 46

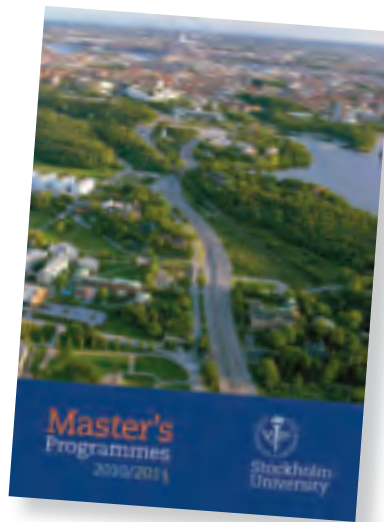

Naturhistoriska riksmuseet

Ny engelskspråkig masterkatalog

Stockholms universitet har nyligen tagit fram en ny engelskspråkig utbildningskatalog som inkluderar 75 masterprogram som alla ges på engelska inom humaniora, juridik, naturvetenskap och samhällsvetenskap.

Huvudsyftet med den nya katalogen är att marknadsföra universitetets masterprogram mot internationella studenter via universitetets digitala kanaler, framförallt den engelska webbplatsen. Masterkatalogen finns för nedladdning och i bläddringsbart format för de som vill ha en snabb översikt av masterprogrammen. Både varianterna kan hittas på www.su.se/english/study.

Den nya katalogen finns även i en

tryckt version i begränsad mängd som kan beställas via e-post: info@su.se.

Nominera till pedagogiska priset 2010

Har du en bra kollega som borde uppmärksammas för sin engagerande undervisning? Genom pedagogiska priset vill Stockholms universitet uppmärksamma de goda pedagogiska insatserna och deras betydelse för studenternas lärande. Din röst är viktig för att undervisningen ska prioriteras och utvecklas. Alla studenter och anställda vid universitetet kan föreslå lärare. Du kan nominera fram till 15 mars.

Priserna handläggs av Universitetspedagogiskt centrum. Pristagarna föreslås av Rådet för universitetspedagogisk utveckling, RUT, och utses av rektor.

Information och nomineringsformulär finns på www.upc.su.se/pedpris.

Wikipedia Academy 2009

Stockholms universitetsbibliotek i samarbete med Wikimedia Sverige anordnade 23–24 november en konferens som handlade om en av nutidens största fenomen: Wikipedia. Konferensen "Wikipedia Academy 2009" hölls i Konradsberg. Deltagare inkluderade bland annat lärare, bibliotekarier och informatörer från hela Sverige och även Norge som samlades för att lyssna på föredrag och lära sig att skriva och redigera i Wikipedia.

Representanter för Wikimedia Sverige var till hands för att svara på frågor och ge praktiskt hjälp. Andra företrädare från Wikimediaorganisationen gav föreläsningar om ämnen som inkluderade bland

annat Wikipedia utifrån ett akademiskt och ett vetenskapligt perspektiv. Organisatorerna bjöd in bland andra den välkända debattören Richard Gatarski, vars föredrag "Blomkål, prosumtion och akademien" handlade om "ett nytt förhållande till medier samt producerandet och konsumerandet av kunskap".

Gatarskis påstående att fenomenet Wikipedia innebär "att vi måste tänka om – tänka oss bland annat att studenter blir lärare och tvärtom" – var ett tema som genomsyrade konferensen. Konferensen avslutades med ett föredrag av historikern Lars Ilshammar, som betonade vikten av Wikipedias demokratiska roll i samhället samt en paneldiskussion med frågor från publiken.

Fyra nya strategiska forskningsmiljöer

I regeringens satsning på strategiska forskningsmiljöer fick forskningsfinansiären Formas 300 miljoner att fördela till olika forskningsprojekt. När beslut nu tagits av Formas forskarråd visar det sig att Stockholms universitet får 4 av de 17 anslag Formas fördelar, och därmed flest av lärosätena med Sveriges lantbruksuniversitet på andra plats med tre anslag. Stockholms universitet får totalt cirka 60 miljoner kronor.

Anslag till Stockholms universitet:

- Ragnar Elmgren, Systemekologiska institutionen, "Åtgärder mot näringsutsläpp och cyanobakterieblomningar i Öster-

sjön: vad vill vi uppnå?", 14 miljoner.

- Christoph Humborg, Institutionen för tillämpad miljövetenskap och Baltic Nest Institute. "Regimskiften i Östersjön – Hur kan förvaltande myndigheter hantera komplexa adaptiva ekosystem?", 17,7 miljoner.

- Michael McLachlan, Institutionen för tillämpad miljövetenskap. "En vetenskapligt baserad utvärdering av organiska miljöföreningar i den marina miljön", 9,2 miljoner.

- Kevin Noone, Institutionen för tillämpad miljövetenskap. "Modellering av aerosoler och moln i klimatsystemet", 19,5 miljoner.

Fullsatt vid Levande frågelådan

Aulan fylldes till bristningsgränsen när nästan 1 200 12-åringar den 18 november gjorde entré till dånande musik. Som vanligt hade Levande frågelådan föregåtts av en skolturné där cirka 25 klasser i Stockholmsområdet besöktes.

Skolturnén syftar till att få bättre kontakt med eleverna och att de ska hinna ställa frågor. På turnén brukar en informatör från Naturvetenskapliga fakulteten följas åt av en student. Besöket varar i ungefär en halvtimme och avslutas alltid av ett litet experiment. Sedan sätter sig eleverna och funderar ut frågor som de skickar till universitetet.

Ett urval av frågorna ges sedan till de forskare inom naturvetenskap som medverkar vid Levande frågelådan i Aula Magna. Några exempel på frågor som kommit in var: Varför har delfinen håll i huvudet? Hur kan djuren ha varit större på dinosaurierna tid? Hur kan solen brinna när det inte finns syre i rymden?

Kompetensdagar för lärare

Under vecka 44 (skolornas höstlov) arrangerades även i år en fortbildningsdag med föreläsningar, seminarier och workshops vid Stockholms universitet för lärare inom gymnasie- och grundskolan. Aktiviteterna var både på Frescati, Konradsberg och Kungliga Vetenskapsakademien. Sammanlagt kom ungefär 700 lärare och programmet innehöll allt från invariantteori, darwinism och Shakespeare till sexualitet, nationella prov och elever med dubbel språk- och kulturtillhörighet. Den 28 oktober hade Fysikum en lärardag på AlbaNova – också den välbesökt.

Chefredaktör för ny tidskrift

Astrid Söderbergh Widding, professor i filmvetenskap vid Stockholms universitet och ordförande i Stiftelsen Ingmar

Bergman, är ny chefredaktör för *Journal of Aesthetics and Culture*, en ny vetenskaplig Open Access-tidskrift inom humaniora.

– Då konkurrensen ökar när det gäller forskningsmedel får humanistisk forskning ofta dra det kortaste strået. *Journal of Aesthetics and Culture* är ett radikalt försök att dra mer uppmärksamhet till humanistisk forskning genom att uppmuntra ett skifte inom de vetenskapliga publiceringsmönstren, detta för att bättre nå ut till omvärlden och synliggöra den humanistiska forskningens resultat, säger Astrid Söderbergh Widding.

Tidskriften *Journal of Aesthetics and Culture* ges ut av Co-Action Publishing, en internationell Open Access vetenskaplig förläggare.

Ingvar Carlsson Award

Tolv forskare får årets Ingvar Carlsson Award. Forskningsprogrammet är instiftat av Stiftelsen för Strategisk Forskning (SSF) och riktar sig till hemvändande postdoktorer. Varje utvald forskare får ett bidrag

på 3 miljoner kronor varav 50 000 kronor är ett personligt stipendium. En av pristagarna är *Pål Stenmark* vid Stockholms universitet

som forskar om botulinumgift, som har många medicinska användningsområden. Pål Stenmark har tidigare varit verksam vid The Scripps Research Institute i San Diego, Kalifornien.

Pris till Björn Åkermark

Björn Åkermark, professor emeritus och aktiv vid Stockholms universitet, har utsetts till årets mottagare av Ulla och Stig Holmquists vetenskapliga pris i organisk kemi vid Uppsala universitet. Han får priset för sitt arbete med artificiell fotosyntes som har fått stor betydelse både för grundvetenskapen och kan komma att få

stor betydelse för de praktiska tillämpningarna att kunna omvandla fotoenergi till användbar energi. Priset är på drygt 800 000 kronor.

ERC-anslag och professur

Torsten Persson, professor och föreståndare vid Institutet för internationell ekonomi, Stockholms universitet, får 1,5 miljoner euro från European Research Council (ERC) i form av ett ERC

Advanced Investigator Grant. Anslaget är för forskning i två delprojekt: "State capacity, Conflict and Development" och "The Economics of Climate

Change". Torsten Persson har även nyligen tilldelats Söderbergs fyraåriga donationssprofessur i ekonomisk forskning 2009 av Kungliga Vetenskapsakademien.

Ny huvudsekreterare vid VR

Ny huvudsekreterare vid rådet för forskningens infrastrukturer blir *Juni Palmgren*. Hon är professor i biostatistik vid Stockholms universitet och gästprofessor i samma ämne vid Karolinska Institutet. Juni Palmgren tillträder 1 juli 2010.

Miljöpris utdelat på Spökslottet

Den 22 oktober delades 2008 års Elizabeth Haub Prize ut. Priset gick till professor *Laurence Boisson de Chazournes* vid Université de Genève. Elizabeth Haub Prize är ett av världens mest värenommerade priser i miljörikt. Fransyskan Laurence Boisson de Chazournes får utmärkelsen för sin "enastående forskargärning och undervisning, sitt engagemang i internationella organisationer som Världsbanken, WHO, UNDP, ILO och UNEP samt sin rådgivande roll i ett antal viktiga internationella rättsfall på miljöriktens område." Utdelningen ägde rum på Spökslottet.

Det är nu även klart vem som får 2009 års pris, som kommer att delas ut i oktober 2010. Pristagaren heter *Donald Kaniaru* från Kenya. Han är director inom FN:s miljöprogram United Nations Environment Program (UNEP) som har säte i Nairobi, och har en lång karriär inom FN-organet bakom sig.

I korthet

Peg Lindstrand, Institutionen för barn- och ungdomsvetenskap, och *Yvonne Svanström*, Ekonomisk-historiska institutionen, har utsetts till universitetets kandidater för stipendium inom STINT Programme for Excellence in Teaching 2010.

Gunnar von Heijne, professor vid Institutionen för biokemi och biofysik, har fått årets van Deenens medalj av Institute of Biomembranes.

Catrin Norrby är ny professor i nordiska språk.

Ingrid Wikén Bonde, docent vid Nederländska avdelningen, Institutionen för nordiska språk, har fått ett pris i Holland för sina insatser för nederländsk litteratur i Sverige.

Paula Mäblck, forskare vid Centrum för genusstudier, får av Vetenskapsrådet anslag för projektet "Forskningspraktik och forskningspolicy i den globala kunskapsekonomin – en komparativ studie".

Peter Fredriksson och *Martin Flodén* anställs som professorer i nationalekonomi.

Eva Änggård, universitetslektor vid Institutionen för didaktik och pedagogiskt arbete, får anslag av Vetenskapsrådet för projektet "Naturens betydelse i den moderna barndomen".

Janos Bubenko och *Oliver Popov* anställs som gästprofessorer vid Institutionen för data- och systemvetenskap.

Annika Åkerblom, senast förvaltningsschef vid Danshögskolan i Stockholm och tidigare chef för Samhällsvetenskapliga fakultetskansliet vid Stockholms universitet, blir universitetsdirektör vid det nya Linnéuniversitetet.

Lena Gemzöe, Centrum för genusstudier, får ett av de elva forskningsanslag som Vetenskapsrådet delar ut till genusforskning.

Karin Helmersson Bergmark har befordrats till professor i sociologi med inriktning på alkoholforskning.

FOTO: ORASIS FOTO/MÅ
PRIVAT (PÅL STENMARK)

► www.su.se/anstalld

Kreativa miljöer

De stora vetenskapliga genombrotten sker ofta i forskningsmiljöer som främjar radikala nya idéer. Vad kännetecknar en sådan, och hur skapas en kreativ miljö?

Anders Bárány, något av ett levande uppslagsverk för allt som rör Nobelprisen, samtalade kring kreativa miljöer med Sofia Näsström och Cecilia Lundholm som båda forskar inom framgångsrika miljöer vid universitetet.

Vad är kreativitet inom forskningen?

Anders Bárány: Enligt en forskare i Lund som studerat kreativitet är det en egenskap som är ytterst sällsynt, inte bara inom vetenskap utan också inom konst och musik. Lägger vi ribban vid att vara verkligt nyskapande är inte ens många Nobelpristagare kreativa. Ett av undantagen är Einstein som kombinerade kunskaper på ett nytt sätt för att forma relativitetsteorin.

Sofia Näsström: För mig är kreativitet att ha föreställningsförmågan att se nya samband, och sedan vara modig nog för att kämpa för sina idéer. Jag tror också att det krävs en viss

form av naivitet: Om du såg alla problem och svårigheter framför dig skulle du aldrig våga formulera något nytt.

Cecilia Lundholm: Jag ser det som en kombination av abstraktionsförmåga och fantasi, för att först se likheter inom olika fält och sedan kunna koppla samman kunskaperna. En kollega vid Pedagogiska institutionen studerar duktiga matematikelever, och de har just det – förmågan att både behärska systemen och kunna tänka utanför dem.

Vad bidrar enligt er erfarenhet till att skapa en kreativ forskningsatmosfär?

Sofia Näsström: Låga trösklar mellan etablerade och unga forskare. Jag var gästforskare inom statsvetenskap vid Columbia University en period. Liksom många institutioner var det hierarkiskt, men hade vi arbetsseminarium deltog alla på lika villkor och atmosfären var väldigt öppen för nya idéer.

Den diskussionskulturen var väldigt stimulerande.

Anders Bárány: Personliga egenskaper är också viktiga. Nyfikenhet ses som forskarens viktigaste drivkraft, men det behövs även ett personligt engagemang. Till exempel har många Nobelpristagare varit personligen drabbade av världskrigen. Samma inre motor med massor av hästkrafter har jag sett hos studenter med invandrarbakgrund som blivit uppryckta ur sin miljö och tvingats lita på sig själva.

Cecilia Lundholm: Teamwork är också avgörande, framför allt att hitta rätt personer som kompletterar dig. Själv har jag inlett ett samarbete med en ekonom som gav nya infallsvinklar till min forskning. Vi planerade nya forskningsprojekt bara någon dag efter att vi möttes. Själv arbetsmiljön kan nog också bidra till ett bra utbyte. I ett nytt hus som byggs för oss på Stockholm Resilience Centre vill arkitekten ha ett centralt fikarum där det ska vara nära att fånga en kollega för att diskutera något.

Anders Bárány: Kanske löser man inte viktiga problem i fikarummet, men det är ofta där de börjar diskuteras. I Cambridge finns ett molekylärbiologiskt laboratorium som lyckats få hela 14 Nobelpris. Och det viktigaste grundaren lyfte fram bakom framgångarna var kafeterian som hans fru drev.

Hur kreativa är forskningsmiljöerna vid Stockholms universitet?

Cecilia Lundholm: Att ha en inspirerande ledare är väldigt viktigt. Det har jag i båda mina forskningsmiljöer. Inom pedagogik drivs Ola Halldén av att förstå hur lärande går till och vid Stockholm Resilience Centre är Carl Folke lika hängiven att studera kopplingen mellan samhälle och natur.

Sofia Näsström: Det jag uppskattar med Statsvetenskapliga institutionen är att det finns en pluralistisk anda. Många olika idéer är välkomna, de bryts mot varandra och det ger självförtroende. När jag och en kollega startade en vetenskaplig tidskrift frågade vi Jürgen Habermas om han ville vara med i

Kreativitet är en blandning av förmåga att se nya samband och fantasi, enligt Sofia Näsström (vänster) och Cecilia Lundholm.

Möten över fakultets- och institutionsgränserna bidrar till kreativitet, enligt deltagarna som möttes på Fakultetsklubben.

redaktionskommittén. Vi funderade inte på om han som världskänd filosof skulle vara intresserad, vi bara gjorde det – och han tackade ja.

Anders Bárány: Jag tror att universitetets campus är väldigt värdefullt. Här är det nära mellan alla och lätt att samarbeta. I Uppsala är det hopplöst, där ligger till exempel fysikinstitutionerna för sig långt utanför staden.

Cecilia Lundholm: Itvärvetenskapliga samarbeten finns samtidigt en risk att förlora ansiktet. Att våga erkänna att du inte behärskar allt kan vara svårt för erfarna forskare. Som doktorand var jag aktiv i ett ämnesövergripande nätverk inom miljöområdet som var väldigt givande. Att erbjuda unga forskare att arbeta tvärvetenskapligt med långsiktiga frågor tror jag öppnar för många nya idéer.

Många finansärer satsar på starka forskningsmiljöer, är det rätt väg för att främja nyskapande forskning?

Anders Bárány: Idag vill många stödja excellenta forskare. Men problemet är att dagens framstående forskare inte sågs som excellenta när de som unga gjorde sina banbrytande upptäckter.

Cecilia Lundholm: Ja, det finns en risk att de stora anslagen blir lite som "försenade" Nobelpris – att forskarna belönas för tidigare bedrifter. Jag skulle önska att finansi-

ärerna var modigare och vågade satsa rejält även på yngre forskare så att de kan bygga upp egna grupper.

Anders Bárány: Där tror jag att Vetenskapsrådet och andra skulle kunna lära av till exempel Wallenbergstiftelsen, som inte bara bedömer ansökningar utan också är ute och besöker universiteten för att hitta de forskare som är begåvade. Men det känns som forskningsministern Tobias Krantz är på rätt väg när han nu återupprättar fakultetsanslagen. Att universiteten kan fördela mer pengar själva ger en bred grogrund för nya idéer.

Sofia Näsström: En nackdel med alla ansökningar och att allt mer forskning ska kvantifieras är att du hela tiden måste leverera. Det systemet stimulerar inte till nytänkande och att våga ta risker – något som behövs i forskningen.

Är inspirationskällor även utanför forskningen viktiga för kreativiteten?

Anders Bárány: Många Nobelpristagare har haft ett nära förhållande till konst och musik, till exempel gick fysikpristagaren Otto Stern på bio varje kväll. Annars tror jag att kontakt med studenter är avgörande. Utan undervisning riskerar forskningsmiljöer att bli inkrökta och tappa i relevans för omvärlden. Det har bland annat hänt flera franska forskningsinstitut.

Sofia Näsström: Kultur och musik kan ofta hjälpa mig att göra kopplingar i mitt arbete. Annars är min bästa investering för forskningen att jag åkte tåg hem från England efter en gästforskarperiod där. Allt tid det gav för funderingar gjorde att jag fick massor av nya idéer.

Sofia Näsström: Att kreativitet kräver tid för eftertanke känner jag igen. Stöter jag på forskningsproblem formulerar jag frågor till mig själv. Efter någon vecka har jag ofta svaret, det kan komma när jag står och diskar. Vi forskare verkar också koppla av med kriminalromaner. Den logiska uppbyggnaden som alltid har en lösning är nog en skön kontrast till den öppna forskningen. ■

TEXT: ANDREAS NILSSON
FOTO: ORASIS FOTO/MÅ

MEDVERKANDE:

Anders Bárány, professor emeritus i fysik och tidigare vice chef för Nobelmuseet. Hans farfar Robert Bárány fick 1914 års Nobelpris i medicin.

Sofia Näsström, forskar vid Statsvetenskapliga institutionen om demokratibegreppet och dess normativa grundvalar. Hon har gästföreläst vid bland annat Columbia University i New York.

Cecilia Lundholm, forskar om lärande och kunskapsbildning som rör miljöfrågor vid både Pedagogiska institutionen och Stockholm Resilience Centre. Hon har gästföreläst vid bland annat University of Oxford.

Anders Bárány framför en kopia av Manne Siegbahns Nobelprisdiplom.

What is a university teacher?

As the new deputy vice-chancellor, I have been thinking about my vision for Stockholm University. The deputy vice-chancellor is, above all, the fourth person in the University management team, and my daily responsibilities have understandably taken up quite a bit of my time since I started my new position. Here I would like to briefly outline my vision for the future. It is based both on my background as professor of education and on my new responsibility for the University's teaching methods.

Since 2003, the Higher Education Ordinance has required anyone appointed at a university or other higher education institution to have training in university teaching. Many higher education institutions offer this type of training. In Stockholm we have the Centre for Teaching and Learning (UPC), which has provided excellent training for many of the University's employees over recent years. I believe we are now facing a new important phase in the courses' development, and perhaps in our whole approach to university teaching methods. In the same way that teacher training for pri-

mary and secondary schools has undergone a minor revolution in recent decades, with a new focus on subject didactics, those of us responsible for training university teachers must now also concentrate on becoming familiar with the specific concepts and subject-specific traditions of knowledge which a good teacher in, for example, business administration, physics or English knows all about, often without being particularly aware of it. Because this subject-based knowledge of university teaching differs from subject to subject, we need a certain differentiation in the area of subject didactics. At present, university teaching methods are mainly expressed implicitly in experienced university teachers' tuition. For example, they may have learnt that it is best to introduce the fundamental ideas in their subject area by starting from the students' own concept horizon and then building on this in line with the subject's tradition of knowledge. From an international perspective, this is not new. Researchers such as Carolin Kreber at the University of Edinburgh have studied discipline-specific

learning and teaching, and a pool of knowledge is therefore available.

In my vision, in the future there will be teachers with special skills in university teaching at all the University's main departments. This does not mean having a new category of teachers. Instead, special university teaching skills will be a natural part of each subject's knowledge tradition, just as we currently take it for granted that all the University's teachers are familiar with the research methods and theoretical foundations of their specific subject area. If we succeed in this, Stockholm University will become a leading institution in the development of university education in Sweden. ■

*Anders Gustavsson,
Deputy Vice-Chancellor
anders.gustavsson@adm.su.se*

Nobel Laureate returns

In 1959, Paul Crutzen came from the Netherlands to Stockholm University College (now Stockholm University) as a programmer of mechanical calculators at

the Department of Meteorology. His interest in meteorology took over and led to a PhD in 1973. The following year, he left Stockholm to begin a successful research career. In

1995, Paul Crutzen won the Nobel Prize in Chemistry for the discovery that nitric oxides act as the catalyst in the degradation of the stratospheric ozone layer. He shared the prize with Mario Molina and Sherwood Rowland, who discovered that freons had the same effect. These discoveries explained the existence of the hole in the ozone layer, which has resulted in the sun's ultraviolet radiation becoming stronger.

In this case, the Nobel Prize in Chemistry had a symbolic importance because it was the first time it was awarded to environmental scientists. The research results have also had practical significance:

"People began to realise that the destruction of the ozone layer must not be allowed to continue. This discovery led to the Montreal Protocol, which banned the use of freons," said Paul Crutzen when he visited Stockholm University in November.

During his time in Stockholm, Paul Crutzen worked closely with Bert Bolin, climate scientist and the first chairman of the IPCC.

How important was Bert Bolin to you?

"He was very important. He gave me the freedom to do what I wanted. I realised at an early stage that important components were missing from the explanatory model of ozone in the atmosphere that everyone relied on, and I was able to examine this in greater depth. Bert Bolin also gave me moral support."

Wonderful time for veteran Nobel Committee member

The first half of December is a great time for Astrid Gräslund, professor of biophysics at Stockholm University and secretary of the Nobel Committee for Chemistry for 13 years.

The Committee's work for the year came to an end at the start of October when it submitted its proposal to the Royal Swedish Academy of Sciences for a decision on this year's prizewinner. In December she has nothing particular to do in her role as Committee Secretary, except to take part in the various Nobel functions. As she explains, it is a period of almost pure enjoyment.

Are you looking forward to anything special this year?

"As always, meeting the prize-winners and getting to know them personally,

rather than just being familiar with their research.”

Astrid Gräslund has attended every Nobel banquet since 1994 and says each one is just as much fun as the last.

How does it feel when the week is over and you go back to normal life?

“Everything seems a bit flat, but a week packed with celebratory events is also quite tiring, so it’s nice to spend a day or two recovering. At the same time, I also feel rather relieved that everything has gone smoothly.”

Visit from the ERC Vice-President

We must identify and nurture our talented young researchers if we are to be successful in our applications for research funding. This was the advice of Professor Helga Nowotny, vice-president of the European Research Council (ERC), during her lecture in the Aula Magna on 18 November.

Two types of grant are available from the ERC: starting grants (for younger researchers) and advanced grants (for senior researchers). For more information, see <http://ec.europa.eu/erc/>.

The University’s Research Liaison Office is holding a meeting to provide information on the current call for applications for advanced grants on 14 December at 10 a.m. For more information about advanced grants, contact Maryam Edalat Hansson at maryam@fs.su.se. The next application round for starting grants will take place in the autumn of 2010. For more information on starting grants, contact Ulla Jungmarker at ulla.jungmarker@fs.su.se.

Stockholm to establish world’s foremost life science research facilities

At a joint press conference at Haga Forum in Solna, the players behind the Karolinska-Norra station development laid out plans for the transformation of the Norra station area into the world’s foremost centre for Life Science research. The foundation Stockholm Science City, which lies behind the initiative, is a collaboration between the City of Stockholm, the town of Solna, Stockholm County Council, the business community, in the form of four private research foundations, and three universities: Karolinska Institutet, Royal Institute of Technology (KTH) and Stockholm University.

Over SEK 50 billion is to be invested in the Karolinska-North station area in the period up until 2025, making it the largest investment ever made in Sweden.

The Science for Life Laboratory is a central part of the huge project. The project, a collaboration between the Royal Institute of Technology, Karolinska Institutet and Stockholm University, received an additional SEK 100 million within the field of molecular life sciences in the government’s investment in strategic research areas.

Vice-Chancellor Kåre Bremer mentioned the field of bioinformatics as an example of the kind of research conducted at Stockholm University to be included in the Science for Life Laboratory. He also stressed that the Stockholm region has a tremendous resource in the three universities.

► www.scilifelab.se

Nominations for the Teaching Prize 2010

Would you like to recommend a colleague who deserves recognition for their inspiring teaching? The Teaching Prize is Stockholm University’s way of recognising good teaching and its importance for student learning. Your vote is important in ensuring that education is highly prioritised and developed. All students and staff at Stockholm University can nominate teachers.

The deadline for nominations is 15 March.

The prizes are administered by the Centre for Learning and Teaching (UPC). The prizewinners will be proposed by the University Educational Development Council (RUT) and confirmed by the Vice-Chancellor.

► www.upc.su.se/pedpris

Environmental prize awarded at Spökslottet

The 2008 Elizabeth Haub Prize was awarded on October 22 at Spökslottet. The prize went to professor Laurence Boisson de Chazournes from the Université de Genève. The Elizabeth Haub Prize is one of the world’s most prestigious prizes in the environmental field.

Laurence Boisson de Chazournes, a French national, won the award for her outstanding research and teaching, her commitment to international organisations such as the World Bank, WHO, UNDP, ILO and UNEP, and her advisory role in a number of leading international legal cases in the environmental field.

Visit from the Minister for Higher Education and Research

On 13 November, the Minister for Higher Education and Research, Tobias Krantz, spent a half day at Stockholm University. The minister met the University senior management team and the deans. He attended a series of brief presentations on current research projects and a presentation of the University’s law programme.

“Stockholm University has really demonstrated the breadth of its education and research programmes,” said Tobias Krantz after the visit.

EDITOR: PAUL PARKER
PHOTO: ORASIS FOTO/MÅ

► info@su.se

► www.su.se/english/news

MITT UNIVERSITET: CHRISTIAN LÖF

Stockholms universitet – ett enkelt, bra och bekvämt val

De snart tio år som gått sedan jag (för första gången som student) kom till Stockholms universitet visar också att det var rätt val. Jag har "fått" en trevlig och givande utbildning, hårda (men givande och danande) erfarenheter från studentpolitiken, en jur. kand., bra jobb, intressanta uppdrag, många trevliga och bra kontakter – och vänner.

Stockholm universitet var och är ett framstående universitet. Det enda stora svenska universitet som ligger i en storstad, undantaget Göteborg och där ville inte jag bo. Stockholms universitet var dessutom mycket hemvant för mig som gått på dagis där och (när det körde ihop sig) också följde med mamma på föreläsningar och seminarier när hon läste klart sin jur. kand. Det sista gav mig då och då déjà vu-upplevelser när jag själv läste vissa kurser på väg mot min egen jur. kand.

Jag har pluggat vid (nästan) alla fakulteter, men jag har inte tagit poäng på alla... Tjusningen med universitetet är att man

kan läsa det mesta, om det mesta, problemet är snarast att hitta rätt i det digra utbudet. Mina val stod mellan internationella relationer och juridik, så jag började med IR och slutade med lus.

En annan stor fördel med universitetet är att det nästan alltid går att studera och jobba, eftersom det brukar finnas både för-, eftermiddags- och kvällsseminarier. Det är bra både för att dryga ut den skrala studentkassan och för att skaffa sig arbetslivserfarenhet!

Universitetet är en värld i sig själv. Fram till nästa läsår är det tvång på medlemskap i en studentkår. Säg vad man vill om detta, men att vara delaktig i en studentkår är en mycket god utbildning i demokrati och samarbete. Inte minst i hur man som kåraktiv arbetar med universitetet och samtidigt utgör den så viktiga oppositionen inom en myndighet/lärocentrum där 6 000 anställda har olika tolkningar av regler och förordningar.

Mitt intresse för kårpolitik tog mig till

positionen som vice kårordförande under ett år. Ett år som jag inte ångrar på något sätt – men jag vill inte göra om det heller. Det finns få sätt att lära sig lika mycket om det mesta på kort tid som genom att vara (vice)ordförande i en studentkår, man får (hantera) frågor om nästan allt.

För mig har engagemanget också inneburit ett fortsatt intresse för föreningar. Jag är numera ordförande i SSIF dit jag kom första gången som studentrepresentant från SUS. SSIF är en idrottsförening med en otrolig massa idrotter inom sig. Alla som tror att det bara handlar om Frescatihallen är olyckligt felinformerade. Det finns allt från afro-dans till japansk svärdskonst. Förmånen att få vara ordförande för en sådan verksamhet med engagerade ledare och personal som brinner för idrott är både en ära och ett ansvar.

Om jag gör en återblick skulle jag då ha gjort något annorlunda? Ja, jag kanske skulle ha haft lite mindre för mig och tittat lite mer på hur man kunde plugga utomlands. En hel del har jag hunnit med, men inte plugga utomlands. Enda sättet att få göra det nu är att doktorera, så det kanske är det jag ska göra? Det ej ännu tänkta är det som lockar mig i vilket fall. ■

FOTO: ORASIS FOTO/MÅ

Christian Löf har en juristexamen men har även läst bland annat internationella relationer och 10 poäng "Fantasy och Skräck". Han är nu upphandlare hos Finansinspektionen, efter att tidigare ha arbetat som upphandlare vid Danderyds sjukhus.

På denna plats i tidningen skriver personer med anknytning till Stockholms universitet om sina personliga intryck av universitetet.

